

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра медицини катастроф та військової медицини

СИЛАБУС

Підготовка офіцерів запасу, галузь знань «Охорона здоров'я».
Спеціальність «Педіатрія»
навчальна дисципліна обов'язкова

рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	228 «Педіатрія»
кваліфікація освітня	магістр педіатрії
кваліфікація професійна	лікар
освітньо-професійна програма	«Педіатрія»
форма навчання	денна
курс(и) та семестр(и) вивчення навчальної дисципліни	II, V, VI курси III, IX, X, XI, XII семестри

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладачів, науковий ступінь, учене звання	Коваль Тетяна Ігорівна - д.мед.н., професор; Шейко Володимир Дмитрович - д.мед.н., професор. Боднар Вадим Анатолійович - к.мед.н., доцент закладу вищої освіти; Саргош Оксана Дмитрівна - к.мед.н. доцент закладу вищої освіти, ; Пустовойт Ганна Леонідівна - к.мед.н, доцент закладу вищої освіти; Кока Володимир Миколайович - викладач закладу вищої освіти.
Профайл викладачів	https://www.umsa.edu.ua/fakultets/foreign-students/kafedry/infek-hv/workers https://surgery-two.pdmu.edu.ua/team https://ecology.pdmu.edu.ua/team https://int-med-two.pdmu.edu.ua/team https://medcat.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+38 0532 50 27 01 +38 050 631 93 92 +38 0532 60 96 17 +38 050 566 70 05 +38 050 304 91 92
Е-mail:	bodnar.vadym@gmail.com vdsheyko@gmail.com ecology@pdmu.edu.ua vnutrmed2@pdmu.edu.ua medcat@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті університету	https://infection.pdmu.edu.ua/ https://surgery-two.pdmu.edu.ua/ https://ecology.pdmu.edu.ua/ https://int-med-two.pdmu.edu.ua https://medcat.pdmu.edu.ua

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів/годин – 10 кредитів ЄКТС /300 годин, із них:

Лекції (год) – 16

Практичні (год) – 138

Самостійна робота (год) – 146

Вид контролю – підсумковий модульний контроль (ПМК)

Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни «Підготовка офіцерів запасу, галузь знань «Охорона здоров'я». Спеціальність «Педіатрія» базується на політиці

Полтавського державного медичного університету відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/0nrGNrEzksWWytpXV8j05INcg9wbyVjkYx9FrbeY.pdf); Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzIwRNR8pBu.pdf?_ga=2.43536037.1263399962.1672815401-290535227.1643654907); Правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/OaN2nwysLPFAUDRvuDPvFSpzM1j9E9CwQQkgr93b.pdf).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані з'являтися на практичні заняття вчасно, відповідно до розкладу занять, відвідати всі заняття з предмету, виконати завдання з самостійної роботи, скласти всі поточні та підсумкові оцінювання.

Здобувач вищої освіти, який пропустив практичне заняття, відмічається у журналі як відсутній. Запізнення не допускаються. Пропущені практичні заняття потребують їх відпрацювання, практичні заняття вважаються відпрацьованими за умови отримання позитивної оцінки.

Перевагами відвідування навчальної дисципліни є здобуття визначених робочою програмою навчальної дисципліни результатів навчання.

Кожен здобувач вищої освіти під час проведення практичних занять повинен:

- бути одягненим у медичну форму;
- дотримуватись правил техніки безпеки;
- вимикати мобільний телефон (за виключенням інтерактивних занять);
- дотримуватись академічної доброчесності, що передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації при використанні розробок, тверджень, відомостей, ідей; дотримання норм законодавства щодо авторського права та суміжних прав; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Крім цього, здобувачі вищої освіти виконують завдання з самостійної (позааудиторної) роботи у рукописному вигляді із зазначенням використаних основних та допоміжних джерел інформації.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторного проходження оцінювання (відпрацювання теми пропущеного заняття або незадовільної оцінки, ПМК).

Здобувачам вищої освіти забороняється порушувати графік навчального процесу і допускати невиконання навчального плану та індивідуального навчального плану без поважних на те причин.

Кафедри визнають результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти

в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/fKBks6cPo5jzq0brID6eI7LKTEAcqmrdjrewYFvL.pdf). Ми працюємо з такими платформами як «Prometheus», «EdEra» та інші.

Організуючи освітній процес викладачі та здобувачі освіти діють відповідно до чинного законодавства щодо вищої освіти, нормативних документів та нормативних актів університету (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumentu>).

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Відповідно до програми розділу підготовки офіцерів запасу медичної служби, для фахівців другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 228 «Педіатрія», вивчення навчальної дисципліни «Підготовка офіцерів запасу, галузь знань «Охорона здоров'я». Спеціальність «Педіатрія» базується на положеннях Закону України від 05.07.2012 р. № 5081-VI «Про екстрену медичну допомогу» та адаптоване до вимог Постанови Верховної Ради України від 17.04.2014 р. «Про додаткові заходи для зміцнення обороноздатності України», наказу Міністерства оборони України, Міністерства охорони здоров'я та Міністерства освіти і науки України від 29.06.2016 р. № 322/631/709 «Про затвердження Інструкції про організацію військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу медичної служби», Програми військової підготовки громадян, затвердженої у Міністерстві оборони України 30.09.2016 р. і виконується кафедрами медицини катастроф та військової медицини вищих навчальних закладів Міністерства охорони здоров'я України.

Опанування навчальної дисципліни «Підготовка офіцерів запасу, галузь знань «Охорона здоров'я». Спеціальність «Педіатрія» закладає основи теоретичних знань та практичних навичок з організації і проведення лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів, у тому числі з організації надання домедичної допомоги та первинної медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру та бойових умовах.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки): дисципліна «Підготовка офіцерів запасу, галузь знань «Охорона здоров'я». Спеціальність «Педіатрія» базується на вивченні здобувачами вищої освіти латинської мови та медичної термінології, медичної і біологічної фізики, медичної хімії, медичної біології, біологічної та біоорганічної хімії, анатомії людини з особливостями дитячого віку, фізіології з особливостями дитячого віку, гістології, цитології та ембріології з особливостями дитячого віку.

Вивчення навчальної дисципліни «Підготовка офіцерів запасу, галузь знань «Охорона здоров'я». Спеціальність «Педіатрія» закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти гігієни та екології з гігієною дитячого та підліткового віку, соціальної медицини, громадського здоров'я, профільних клінічних професійно-практичних дисциплін, а саме: оториноларингології з особливостями дитячого віку, офтальмології з особливостями дитячого віку, неврології з особливостями дитячого віку, педіатрії, хірургії, внутрішньої медицини, екстреної та невідкладної медичної допомоги, де застосовуються навички надання домедичної допомоги, що передбачає інтеграцію

викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання і професійної діяльності, надає можливість отримати практичні навички та формувати професійні вміння з організації і проведення лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів, у тому числі з організації надання домедичної допомоги та первинної медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру та бойових умовах.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

- метою вивчення навчальної дисципліни є формування знань та практичних навичок у здобувачів вищої освіти з надання домедичної допомоги постраждалим за умов надзвичайних ситуацій в мирний час та у бойових умовах, проведення заходів щодо організації медичного забезпечення в умовах надзвичайного стану; планування заходів з організації та управління діяльністю військового лікаря; вміння організовувати та проводити санітарно-гігієнічні заходи та заходи контролю, спрямовані на зменшення негативного впливу навколишнього середовища, професійних загроз для здоров'я, екологічних та техногенних небезпек; вивчення основних клініко-лабораторних ознак інфекційних захворювань, причин і механізмів їх виникнення та поширення, підходів до методів їх профілактики та організації профілактичних заходів; вивчення епідеміологічних особливостей розвитку епідемічного процесу інфекцій, актуальних для військ та змісту профілактичних і протиепідемічних заходів в мирний та воєнний час, які необхідні для виконання обов'язків у відповідності з призначенням і у випадках екстремальних ситуацій і катастроф, у мирний та воєнний час; ознайомлення здобувачів вищої освіти з принципами організації терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу; з сучасними діагностичними та лікувальними можливостями при наданні медичної допомоги потерпілим від радіаційного ураження, під впливом факторів зовнішнього середовища, при опіковій хворобі та в результаті ураження отруйними речовинами, а також пораненим з захворюваннями внутрішніх органів; з основними принципами невідкладної допомоги при невідкладних станах (шоки, коми); вивчення ушкоджуючих факторів при різних видах поранень, видів вогнепальної зброї, принципів сортування постраждалих в залежності від тяжкості травм в умовах військових дій та екстремальних ситуацій; знання місцевих і загальних патологічних проявів при різних бойових ушкодженнях; вміння визначати обсяг і зміст медичної допомоги при різних видах ушкоджень; знання особливостей лікування поранених на різних етапах евакуації, принципів реабілітації та відновлення дієздатності.

- основними завданнями вивчення дисципліни є визначення основних принципів оцінки стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру і в бойових умовах; оволодіння навичками надання домедичної допомоги постраждалим і пораненим при основних невідкладних станах; опанування основ організації медичного забезпечення населення і військ як складової системи медичного забезпечення населення держави з урахуванням основних положень Кодексу цивільного захисту, Закону Про екстрену медичну допомогу, Воєнної доктрини України; засвоєння організації і порядку проведення

лікувально-евакуаційних заходів серед цивільного населення і військ в залежності від масштабу та характеру санітарних втрат у військах та серед населення; встановлення ризиків, проведення аналізу та моніторингу і надання рекомендацій щодо оперативних загроз, які несуть територія, клімат, екологічні та техногенні особливості місцевості, де відбуваються військові події; опанування основами організації розгортання військ (заходи контролю за станом розквартирування військ, водопостачанням, харчуванням, комунальним господарством, соціально-побутовими умовами, проведення ергономічної оцінки місць розгортання медичних та тилових служб, санітарно-гігієнічних заходів та заходів контролю, спрямованих на зменшення негативного впливу навколишнього середовища, професійних загроз для здоров'я, екологічних та техногенних небезпек); оволодіння навичками проведення стандартизованих лабораторних досліджень з метою визначення, нагляду та моніторингу потенційних факторів ризиків для здоров'я; сформулювати вміння виявляти основні клінічні симптоми, що притаманні різним інфекційним хворобам; ставити попередній діагноз інфекційних хвороб, сформулювати вміння інтерпретувати причини виникнення і закономірності розвитку епідемічного процесу; оцінювати санітарно-епідеміологічний стан місць розташування військово-медичних підрозділів та медико-профілактичних установ, виходячи з загальних критеріїв оцінки санітарно-епідеміологічного стану військ та району їх розташування; вміння організовувати дотримання протиепідемічного режиму у військово-медичних підрозділах та установах Служби превентивної медицини; розробляти документи по плануванню та організації профілактичних і протиепідемічних заходів у військах в мирний та воєнний час; проводити оцінку якості та ефективності профілактичних та протиепідемічних заходів; організовувати імунопрофілактику та екстрену профілактику; організовувати проведення дезінфекції, дезінсекції, дератизації та стерилізації медичного майна; проводити оцінку бактеріологічної обстановки в умовах застосування бактеріологічної зброї та в умовах проведення ООС; засвоєння здобувачами освіти основних принципів організації терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу, принципів медичного сортування та евакуації; набуття глибоких теоретичних знань з питань бойової травми та травм мирного часу, бойової психологічної травми, уражень обумовлених дією зовнішніх чинників (опіки, обмороження, синдром тривалого стиснення), радіаційних уражень (поняття гострої та хронічної променевої хвороби), уражень отруйними речовинами, опікової хвороби та невідкладних станів (шоки, коми, гостра серцева та дихальна недостатність); опанування здобувачами освіти сучасними методами діагностики та лікування вісцеральної патології у пацієнтів при бойовій травмі, променевого ураження, уражень обумовлених дією зовнішніх чинників, уражень отруйними речовинами, опікової хвороби, невідкладних станів, сучасними класифікаціями гострої та хронічної променевої хвороби, опікової хвороби, отруйних речовин; оволодіння навичками медичного сортування та евакуації, надання невідкладної допомоги при гострому променевому ураженні, синдромі тривалого стиснення, ураженні отруйними речовинами з принципами антидотної терапії, опіковій хворобі, шоках, комах та гострій серцевій і дихальній недостатності; формування професійних навичок та вмінь щодо надання невідкладної хірургічної допомоги при вогнепальних, мінно-вибухових,

радіаційних, хімічних, термічних та комбінованих ураженнях в умовах військових дій та екстремальних ситуацій, тимчасової зупинки зовнішніх кровотеч, проведення первинної хірургічної обробки ран, профілактики ускладнень ранової інфекції та принципи її лікування на різних етапах евакуації.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні):

-інтегральна: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я за спеціальністю 228 «Педіатрія» в умовах неповної або обмеженої інформації з урахуванням можливостей інноваційної медицини в мультидисциплінарному контексті соціальної та етичної відповідальності.

-загальні: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; Здатність до адаптації та дії в новій ситуації; Здатність приймати обґрунтовані рішення; Здатність працювати в команді; Навички міжособистісної взаємодії; Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; Здатність спілкуватись іноземною мовою; Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні; Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

-спеціальні (фахові, предметні): Навички опитування та клінічного обстеження дітей різних вікових груп; Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних, інструментальних досліджень та оцінки їх результатів з урахуванням вікових нормативних показників; Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання; Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань; Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань; Здатність до діагностування невідкладних станів в дорослій та дитячій популяції; Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги дорослим та дітям; Навички надання екстреної медичної допомоги; Здатність до проведення лікувально - евакуаційних заходів; Навички виконання медичних маніпуляцій; Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів; Здатність до планування і проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб; Здатність до проведення експертизи працездатності; Здатність до ведення медичної документації; Здатність до проведення епідеміологічних та медико - статистичних досліджень здоров'я населення; обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації; Здатність до

оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції; Здатність створювати й впроваджувати науково-дослідні проекти в системі охорони здоров'я; Наслідування принципів дотримання фахової та академічної доброчесності з усвідомленням відповідальності за достовірність представлених наукових результатів.

Програмні результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна:

Дисципліна забезпечує досягнення програмних результатів навчання:

- Виділяти та фіксувати провідний клінічний симптом або синдром; встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання з подальшим визначенням характеру (консервативне, оперативне) та принципів лікування хворих при захворюваннях;
- Визначати необхідний режим навчання, праці та відпочинку, а також харчування у здорового контингенту населення і при лікуванні хворих на захворювання в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах;
- Виділяти невідкладний стан потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану дитини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, в закладі охорони здоров'я), у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації, у польових умовах, в умовах нестачі інформації й обмеженого часу, використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про дитину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм;
- Визначати тактику та вміти надавати екстрену медичну допомогу на підставі провідного клінічного синдрому (тяжкості стану) та діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем;
- Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців в умовах надзвичайної ситуації, в т.ч. у польових умовах, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально- евакуаційного забезпечення;
- Виконувати медичні маніпуляції в умовах лікувальної установи, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта, використовуючи знання про будову його органів та систем, анатомо-фізіологічні та вікові особливості, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та використовуючи стандартні методики;
- Знаходити необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерел, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію в професійній діяльності. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я;
- Готувати річний звіт про особисту виробничу діяльність, використовуючи офіційні облікові документи, за узагальненою формою в електронній та паперовій формах; вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення (історію розвитку дитини, контрольну карту диспансерного спостереження, карту амбулаторного/стаціонарного хворого, історію хвороби, індивідуальну карту

ведення вагітної, обмінну карту, історію пологів, санаторно-курортну карту, листок непрацездатності, документацію для МСЕК тощо), використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів;

- Досліджувати обсяги та результативність діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я в динаміці та при співставленні їх з середньо статичними і кращими в сфері діяльності. Проводити відбір та використовувати уніфіковані клінічні протоколи щодо надання медичної допомоги, що розроблені на засадах доказової медицини. Приймати участь у розробці локальних протоколів надання медичної допомоги;

- Організовувати роботу медичного персоналу в команді, підрозділі, закладі. Взаємодіяти з колегами у своєму закладі та в інших закладах охорони здоров'я, підлеглими та керівниками; організовувати взаємодію з організаціями та установами поза сектором охорони здоров'я; формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів.

- Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

- Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загально-освітній культурний рівень.

- Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

- Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклуються) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни «Підготовка офіцерів запасу, галузь знань «Охорона здоров'я». Спеціальність «Педіатрія» здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- Поняття домедичної допомоги в екстремальних умовах (мирного часу та бойових умовах);
- Правові аспекти надання домедичної допомоги;
- Види ушкоджень в бойових умовах. Засоби індивідуального медичного оснащення та особистої безпеки військовослужбовця;
- Особливості оцінки місця події в бойових умовах. Розподіл поля бою на сектори. Алгоритми надання домедичної допомоги в секторах обстрілу та укриття;
- Причини й ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу.
- Показання і техніку накладання різних видів джгутів та імпрізованих закруток. Показання і правила застосування хімічних засобів для зупинки кровотечі.
- Причини й ознаки внутрішньої кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги.
- Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів.
- Види ушкоджень у бойових і небойових умовах.
- Опіки, класифікація, ознаки. Відмороження, класифікація, ознаки.

- Класифікацію та характеристики сильнодіючих отруйних речовин. Фактори ураження аварій на радіаційно небезпечних об'єктах. Радіаційні ураження. Променева хвороба, ознаки. Радіопротектори.
- Особливості поведінки людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах.
- Поняття про бойовий стрес і бойову втому: ознаки, основні принципи профілактики профілактики та надання домедичної допомоги в бойових умовах.
- Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні;
- Основи цивільного захисту населення;
- Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення;
- Організацію цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів.
- Завдання, організацію та актуальні питання медичної служби Збройних Сил України в умовах збройних конфліктів;
- Поняття, зміст та принципи лікувально-евакуаційного забезпечення військ;
- Поняття про етап медичної евакуації, завдання, порядок проведення;
- Види та обсяги медичної допомоги.
- Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; алгоритми та стандартні схеми призначення харчування при лікуванні захворювання.
- Знати етапи медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах. Знати систему лікувально-евакуаційного забезпечення. Знати принципи організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців. Знати систему оповіщення населення в умовах надзвичайних ситуацій. Знати методичні настанови щодо дій лікаря під час розгортання етапів медичної евакуації.
- Знати методичні підходи для оцінки стану навколишнього середовища та наявності чинників, які впливають на стан здоров'я населення у воєнних умовах. Знати принципи організації раціонального харчування, водопостачання, режиму діяльності та відпочинку, формування сприятливого виробничого середовища, первинної профілактики захворювань і травм; принципів і методів пропаганди здорового способу життя.
- Знати принципи та системи планування та проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб в мирний час та в умовах епідемічного неблагополуччя (воєнних дій) на підставі результатів аналізу, даних обстеження осередку інфекційних хвороб. Знати методи виявлення та ранньої діагностики інфекційних хвороб, організації первинних протиепідемічних заходів в осередку інфекційних хвороб. Знати профілактичні та протиепідемічні методи організації заходів щодо запобігання розповсюдження інфекційних хвороб.
- Знати систему офіційного документообігу в професійній роботі лікаря, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології.
- Знати методи епідеміологічних та медико-статистичних досліджень; вимоги до діагностичних тестів, що можуть бути застосовані для скринінгових досліджень; показники ризику та методики їх розрахунку. Знати стандартні методи, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології, обробки державної, соціальної та медичної інформації.

- Знати методи оцінки здоров'я військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення; фактори навколишнього середовища, які негативно впливають на їх здоров'я; методи статистичного аналізу та лабораторних досліджень, оцінки здоров'я певних контингентів, факторів навколишнього середовища та методи визначення зв'язку між ними; заходи профілактики негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення. Знати соціально-економічні та біологічні детермінанти, які впливають на здоров'я; види та методи профілактики для попередження негативного впливу соціально-економічних факторів на військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення.
- Особливості розвитку та поширення інфекційних хвороб;
- Основні клінічні симптоми та синдроми, притаманні найбільш поширеним інфекційним захворюванням;
- Основні підходи до лабораторної діагностики та профілактики інфекційних захворювань.
- Правила організації та проведення протиепідемічних заходів в осередках інфекційних захворювань;
- Пріоритетні проблеми профілактики інфекційних захворювань за групами та нозологічними формами.
- Епідеміологічну, соціальну та економічну значущість окремих нозологічних форм.
- Законодавчі акти і нормативно-технічні документи, що регламентують діяльність військово-медичних підрозділів та установ Служби превентивної медицини;
- Організацію терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу;
- Особливості організації надання медичної допомоги в умовах локальних війн та збройних конфліктів;
- Організацію та методику медичного сортування поранених та хворих при їх масовому надходженню на етапи медичної евакуації та обсяг медичної допомоги пораненим, ураженим та хворим;
- Особливості бойових травм, класифікацію, особливості клінічного перебігу та черговість надання допомоги на етапах евакуації;
- Бойову психологічну травму, принципи діагностики, надання допомоги та реабілітації;
- Основні відомості про травми внаслідок дії факторів зовнішнього середовища (синдром тривалого стиснення, опіки, обмороження, перегрівання, переохолодження, ураження електричним струмом, утоплення);
- Особливості морфологічних змін, клінічного перебігу, діагностики та лікування сучасної бойової терапевтичної патології;
- Клініку, діагностику, профілактику та лікування захворювань внутрішніх органів у поранених, контужених та обпечених;

- Гострі та хронічні променеві ураження, патогенез, клініку, стадійність, особливості клінічного перебігу від характеру опромінення, сортування, надання невідкладної допомоги та лікування на етапах медичної евакуації;
 - Класифікацію, механізм дії, клініку, надання невідкладної допомоги, лікування на етапах медичної евакуації, сортування уражених бойовими отруйними речовинами;
 - Визначення, класифікацію та особливості перебігу і надання допомоги при опіковій хворобі;
 - Невідкладні стани у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу (шоки, коми, гостра серцева та дихальна недостатність) з основними принципами діагностики та надання невідкладної допомоги;
 - Принципи формування діагнозів з урахуванням прийнятої в Україні термінології згідно Міжнародної класифікації хвороб ВООЗ Х перегляду;
 - Ушкоджуючі фактори різних видів вогнепальної зброї;
 - Особливості поранень від різних видів зброї;
 - Принципи сортування поранених на різних етапах медичної евакуації в умовах військових дій та екстремальних ситуацій;
 - Принципи та етапи первинної хірургічної обробки ран;
 - Місцеві та загальні патологічні ознаки вогнепальних, мінно-вибухових, радіаційних, хімічних, термічних та комбінованих уражень;
 - Класифікацію, клінічну картину кровотеч, наслідки гострої крововтрати;
 - Ускладнення ранової інфекції, їхню профілактику та принципи лікування в умовах військових дій і екстремальних ситуацій;
 - Класифікацію, клініку поранень та закритих ушкоджень органів грудної клітки;
 - Класифікацію, клініку поранень та закритих ушкоджень органів черевної порожнини та тазу;
 - Методи діагностики різноманітних поранень та ушкоджень;
 - Диференційну діагностику різних видів поранень та ушкоджень;
 - Алгоритм консервативного та хірургічного лікування поранених та постраждалих;
 - Принципи післяопераційного лікування поранених та постраждалих;
 - Прогноз життя та дієздатності військових та цивільних;
 - Заходи реабілітації постраждалих після різноманітних поранень
- вміти:**
- Оглядати місце події в небойових умовах, визначати кількість постраждалих та ймовірні причини їх ураження;
 - Проводити первинний огляд. Огляд за алгоритмом CABCDE. Визначати рівень свідомості за шкалою AVPU;
 - Використовувати техніку тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі: підняття кінцівки, тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка (ізраїльський бандаж);
 - Визначати ознаки внутрішньої кровотечі;
 - Проводити техніку штучної вентиляції легень (рот до рота, рот до носа, рот до лицевої маски, мішком АМБУ);

- Перевести пораненого (постраждалого) у стабільне положення;
- Надати домедичну допомогу при гострих порушеннях дихальних шляхів (пневмоторакс);
- Вводити носо-, ротоглоткові повітроводи (техніка вибору вірного розміру);
- Надавати домедичну допомогу при пораненнях, переломах, вивихах, розтягах;
- Надавати домедичну допомогу при термічних і хімічних ураженнях;
- Надавати домедичну допомогу при найпоширеніших невідкладних станах (зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною або невідомим газом, укусах комах, собак, отруйних змій);
- Надавати домедичну допомогу при дії засобів масового ураження;
- Організувати проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат в бойових та небойових умовах.
- Організовувати та проводити переміщення пораненого;
- Проводити оповіщення та інформування при різних видах надзвичайних ситуацій;
- Надати характеристику осередків радіаційного, хімічного, біологічного ураження за допомогою прогнозування та використання розрахункових таблиць, лінійки цивільного захисту;
- Користуватися приладами радіаційної розвідки;
- Користуватися приладами хімічної розвідки;
- користуватися дозиметричними приладами;
- Визначати час перебування в засобах захисту органів дихання в залежності від умов зовнішнього середовища;
- Користуватися засобами захисту шкіри (табельні , не табельні);
- Підбирати розмір протигазу , його використовувати;
- Пристосовувати приміщення як захист споруд;
- Надягати шалом для поранених в голову постраждалим для захисту органів дихання;
- Класифікувати поранених за сортувальними категоріями та кольоровими показниками;
- Заповнювати первинну медичну документацію на поранених;
- Вміти визначати, на підставі попереднього та клінічного діагнозу, шляхом прийняття обґрунтованого рішення необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання;
- Вміти визначати, на підставі попереднього та клінічного діагнозу, характер харчування при лікуванні захворювання;
- Вміти організувати та виконувати медичні заходи під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайних ситуації, у т.ч. у польових умовах;
- Вміти формувати групи військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення для проведення їх диспансеризації. Вміти скласти план диспансеризації різних груп. Мати навички щодо організації диспансеризації відповідних контингентів. Мати навички аналізу стану здоров'я

військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення за результатами диспансеризації та розробки медичних та профілактичних заходів. Мати навички щодо складання аналітичної довідки про стан їх здоров'я в залежності від чинників виробничого та навколишнього середовища. Вміти організувати пропаганду здорового способу життя, первинної профілактики захворювань та травм військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення;

- Вміти формувати групи військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення для проведення їх диспансеризації. Вміти скласти план диспансеризації різних груп. Мати навички щодо організації диспансеризації відповідних контингентів. Мати навички аналізу стану здоров'я військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення за результатами диспансеризації та розробки медичних та профілактичних заходів. Мати навички щодо складання аналітичної довідки про стан їх здоров'я в залежності від чинників виробничого та навколишнього середовища. Вміти організувати пропаганду здорового способу життя, первинної профілактики захворювань та травм військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення;

- Вміти на підставі епідеміологічного аналізу, використовуючи профілактичні та протиепідемічні методи, планувати заходи для запобігання розповсюдження інфекційних хвороб. Вміти організовувати проведення профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб у закладі охорони здоров'я, серед закріпленого населення та у осередках інфекційних хвороб на підставі епідеміологічного аналізу за групами ризику, території ризику, часу та факторів ризику;

- Вміти визначати джерело та місце знаходження потрібної інформації в залежності від її типу. Вміти обробляти інформацію та проводити аналіз отриманої інформації;

- Володіти стандартними методами описових, аналітичних, епідеміологічних та медико-статистичних досліджень. Вміти оцінювати в динаміці та при співставленні з середньостатистичними даними показники захворюваності, у тому числі хронічними неінфекційними захворюваннями, інвалідності, смертності, інтегральні показники здоров'я. Володіти методикою проведення скринінгу щодо виявлення важливих неінфекційних захворювань. Вміти розраховувати та оцінювати показники індивідуального та популяційного ризику виникнення та перебігу захворювань. Володіти методикою формування груп ризику. Вміти визначати джерело знаходження потрібної інформації в залежності від її типу; уміння проводити статистичну обробку матеріалу та аналіз отриманої інформації;

- Вміти оцінити стан здоров'я військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення, стан навколишнього середовища та негативні фактори впливу на здоров'я. Володіти методами статистичного та лабораторного аналізу стану здоров'я військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення. Вміти формувати профілактичні заходи на підставі даних про зв'язок між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певних контингентів. Вміти розраховувати показники здоров'я населення. Вміти оцінювати зв'язок та вплив соціально-економічних та

біологічних чинників на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції. Вміти планувати профілактичні заходи для попередження негативного впливу соціально-економічних факторів на військовослужбовців, особового складу військових підрозділів та мирного населення;

- Визначати провідні симптоми і синдроми при найбільш поширених інфекційних захворюваннях;
- Інтерпретувати закономірності та особливості перебігу патологічного та епідемічного процесу при інфекційних хворобах, що потребують особливої тактики ведення пацієнтів;
- Проводити епідеміологічне обстеження вогнищ інфекційних захворювань та обґрунтовувати заходи по їх ліквідації;
- Розробляти документи по плануванню та організації профілактичних і протиепідемічних заходів в військах на мирний та воєнний час;
- Організовувати проведення дезінфекції і стерилізації в медико-профілактичних установах;
- Організовувати дотримання протиепідемічного режиму у військово-медичних підрозділах та установах служби превентивної медицини;
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами фахової субординації при наданні медичної допомоги інфекційним хворим;
- Демонструвати обізнаність щодо інфекційних хвороб як зброї масового ураження;
- Діагностувати та надавати невідкладну допомогу при невідкладних станах, що ускладнюють перебіг інфекційних захворювань, на до госпітального етапі;
- Організувати та проводити медичне сортування поранених і хворих при масовому надходженні;
- Виявляти та оцінювати прояви функціональної та органічної терапевтичної патології у військовослужбовців;
- Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя за стандартною схемою опитування хворого, за встановленими алгоритмами проводити та оцінювати результати фізикального обстеження;
- Призначати та самостійно оцінювати клінічні, лабораторні, інструментальні дослідження;
- Виділяти провідний клінічний симптом або синдром, встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз хвороби;
- Проводити диференційну діагностику, обґрунтовувати клінічний діагноз відповідно до прийнятої класифікації і номенклатури хвороб;
- Обґрунтовувати схеми, план і тактику надання допомоги терапевтичним хворим;
- Призначити оптимальні антидотну терапію та патогенетичне лікування з урахуванням індивідуальних особливостей клінічного перебігу даного ураження у пацієнта;
- Виконувати медичні маніпуляції;
- Оформляти і вести необхідну медичну документацію, що регламентована у терапевтичних відділеннях військових госпіталів

- Планувати та організовувати евакуацію поранених і хворих всіма видами транспорту;
- Надавати невідкладну медичну допомогу при вогнепальних, мінно-вибухових, радіаційних, хімічних, термічних та комбінованих ураженнях на етапах медичної евакуації;
- Проводити первинну хірургічну обробку ран;
- Надавати невідкладну медичну допомогу при пораненнях та ушкодженнях органів черевної порожнини та тазу в умовах військових дій та екстремальних ситуацій;
- Надавати невідкладну медичну допомогу при пораненнях та ушкодженнях органів грудної клітки в умовах військових дій та екстремальних ситуацій;
- Надавати невідкладну медичну допомогу при пораненнях та ушкодженнях органів черевної порожнини, органів тазу;
- Надавати невідкладну медичну допомогу при пораненнях та ушкодженнях кінцівок та магістральних судин в умовах військових дій та екстремальних ситуацій;
- Вміти надавати медичну допомогу, проводити первинну і вторинну профілактику інфекційних ускладнень бойових ушкоджень;
- Оцінювати результати лабораторних та інструментальних досліджень при різних видах поранень;
- Визначити тактику ведення постраждалих в залежності від видів поранень;
- Проводити реабілітацію постраждалих після різноманітних поранень

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№	Тема	Год.
Модуль 3. Загальні питання військової епідеміології. Організація та особливості профілактичних заходів, протибактеріологічного та протиепідемічного забезпечення ЗС України.		
1.	Основні завдання і принципи військової епідеміології. 1. Визначення військової епідеміології. 2. Завдання військової епідеміології. 3. Принципи військової епідеміології.	2
2.	Підходи до дезінфекції та стерилізації при надзвичайних ситуаціях у мирний та військовий час. 1. Визначення дезінфекції та стерилізації. 2. Особливості проведення дезінфекції та стерилізації при надзвичайних ситуаціях у мирний час. 3. Особливості проведення дезінфекції та стерилізації у військовий час.	2
Модуль 4. «Військово-польова терапія»		
1.	Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу: структура медичної служби, нормативна документація, поняття по медичне сортування та медичну евакуацію, етапи надання медичної допомоги.	2

2.	Гостра променева хвороба: поняття про іонізуюче випромінювання, класифікація, його вплив на організм, класифікація гострої променевої хвороби, особливості діагностики та надання медичної допомоги на етапах евакуації	2
3.	Загальна характеристика, класифікація, діагностика та етапне лікування уражених отруйними речовинами під час бойових дій. Антидотне лікування. Ураження отруйними речовинами під час аварій на хімічних підприємствах мирного часу: діагностика та лікування	2
Модуль 5. «Військово-польова хірургія».		
1.	Бойова хірургічна травма. Поняття та класифікація. Вогнепальні поранення в залежності від виду зброї. Кульові та осколкові поранення. Вибухова та мінно-вибухова травма, їхні типи. Поранення в умовах індивідуального бронезахисту. Балістична і патоморфологічна характеристика вогнепальних ран. Поняття про політравму та травматичну хворобу. Загальні принципи лікування бойової хірургічної травми. Принципи та етапи первинної та вторинної хірургічної обробки ран. Медичне сортування поранених. Надання медичної допомоги на етапах евакуації.	2
2.	Кровотеча. Крововтрата. Шок. Визначення поняття та класифікація шоку. Загальні патогенетичні механізми шоку. Загальні клінічні ознаки шоку. Ступені тяжкості. Загальні принципи інтенсивної терапії шоків станів. Геморагічний шок: особливості, класифікація, інтенсивна терапія в залежності від ступеня, принципи проведення трансфузії крові. стратегія гіпотензивної ресусцитації. Методи тимчасової та кінцевої зупинки зовнішньої кровотечі. Надання медичної допомоги на етапах евакуації.	2
3.	Поранення та ушкодження живота й тазу. Загальна характеристика бойових травм живота та тазу. Класифікація. Клініка і діагностика ушкоджень органів черевної порожнини. Медичне сортування поранених. Надання медичної допомоги на етапах евакуації. Діагностичний лапароцентез та перитонеальний діаліз. Тактика «Damage control surgery». Загальні принципи хірургічного лікування при пораненнях і травмах органів черевної порожнини і тазу.	2
Разом		16

Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті

Теми семінарських занять програмою не передбачені.

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях		
1.	Домедична допомога в екстремальних і бойових умовах як навчальна дисципліна. Принципи надання домедичної допомоги. Домедична допомога в екстремальних умовах як навчальна дисципліна, її актуальність, зміст. Поняття домедичної допомоги в екстремальних умовах (мирного часу та бойових умовах). Правові аспекти надання домедичної допомоги. Місце та обсяг надання домедичної допомоги у бойових та небойових умовах. Огляд місця події в небойових умовах, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної причини їх ураження, виклик екстреної медичної допомоги та інших рятувальних служб у небезпечній ситуації, залучення випадкових свідків до організації надання домедичної допомоги. Контакт з постраждалим.	2
2	Домедична допомога в екстремальних і бойових умовах. Первинний огляд (CABCDE). Види ушкоджень в бойових умовах. Засоби індивідуального медичного оснащення та особистої безпеки військовослужбовця. Особливості оцінки місця події в бойових умовах. Розподіл поля бою на сектори. Алгоритми надання домедичної допомоги в секторах обстрілу та укриття. Проведення первинного огляду. Огляд за алгоритмом CABCDE. Визначення рівня свідомості за шкалою AVPU.	2
3.	Кровотечі і методи їх зупинки. Зовнішня кровотеча, домедична допомога. Причини й ознаки зовнішньої кровотечі. Поняття про критичну зовнішню кровотечу. Способи та техніка тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі: підняття кінцівки, тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка (ізраїльський бандаж). Показання і техніка накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток. Показання і правила застосування хімічних засобів для зупинки кровотечі.	2
4.	Внутрішня кровотеча, колапс, шок: домедична допомога. Причини й ознаки внутрішньої кровотечі. Домедична допомога при внутрішній кровотечі. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги.	2
5.	Порушення прохідності дихальних шляхів. Домедична допомога. Гострі порушення дихання в бойових умовах. Анатомо-фізіологічні особливості дихальних шляхів. Причини непрохідності дихальних шляхів. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів (закидання голови; виведення	2

	нижньої щелепи; введення носо-, ротогорлових повітроводів). Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів при обструкції стороннім тілом. Особливості видалення стороннього тіла з дихальних шляхів вагітної жінки, огрядної людини, немовляти. Пристрої для штучної вентиляції легень. Техніка штучної вентиляції легень (рот до рота, рот до носа, рот до лицевої маски, мішком АМБУ). Гострі порушення дихання в бойових умовах. Пневмоторакс: види, ознаки, домедична допомога. Переведення пораненого (постраждалого) у стабільне положення.	
6.	Види ушкоджень у бойових і небойових умовах, при пораненнях. Причини та ознаки ран м'яких тканин, проникаючих і непроникаючих ран черепа, грудної клітки, живота. Особливості бойових поранень. Захист ран. Техніка накладання пов'язок при пораненнях черепа, ока, вуха, нижньої щелепи. Поранення грудної клітки. Особливості накладання пов'язок при проникаючих пораненнях живота. Накладання пов'язок при наявності стороннього тіла в рані.	2
7.	Домедична допомога при переломах, вивихах, розтягах. Больовий шок. Причини та ознаки травм голови, хребта і тазу. Види травм кінцівок (переломи: відкриті і закриті, розтягнення зв'язок, вивихи суглобів), причини та ознаки. Абсолютні ознаки переломів. Особливості надання домедичної допомоги при відкритих переломах. Транспортна іммобілізація табельними та пристосованими засобами. Тактика дій та надання домедичної допомоги рятувальником при дорожньо-транспортній пригоді.	2
8.	Надання домедичної допомоги при термічних і хімічних ураженнях. Опіки, класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Відмороження, класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Траншейна стопа, замерзання, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Гіпертермія, домедична допомога в бойових і небойових умовах. Ураження електричним струмом, блискавкою та домедична допомога. Особливості ураження бойовими вогнесумішами, домедична допомога. Ураження кислотами і лугами, домедична допомога. Особливості допомоги при опіках очей різної етіології.	2
9.	Домедична допомога при найпоширеніших невідкладних станах. Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі, отруєнні невідомою речовиною або невідомим газом, укусах комах, собак, отруйних	2

	змій. Допомога на воді: розпізнавання потопельника, наближення до нього, транспортування до берега. Домедична допомога при утопленні.	
10.	Домедична допомога при дії засобів масового ураження. Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах. Класифікація та характеристика сильнодіючих отруйних речовин. Домедична допомога при ураженні сильнодіючими отруйними речовинами. Фактори ураження аварій на радіаційно небезпечних об'єктах. Радіаційні ураження. Променева хвороба, ознаки. Радіопротектори. Домедична допомога в бойових та небойових умовах.	2
11.	Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. МІСТ-рапорт. Організація та проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат. Алгоритм проведення медичного сортування. Заповнення МІСТ-рапорту.	2
12.	Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Переміщення поранених. Організація та проведення переміщення (відтягування, винесення) пораненого в укриття у бойових та небойових умовах. Методи переміщення пораненого з сектору укриття до місця збору поранених (однією, двома особами, з використанням табельних та підручних засобів).	2
13.	Медична евакуація. Медична допомога пораненим на етапі евакуації. CABCDE. Підготовка поранених (уражених) до евакуації. Контроль стану пораненого згідно протоколу CABCDE. Медична інформаційна картка: призначення, правила заповнення. Правила запиту на евакуацію. Завантаження та розвантаження поранених в різні евакуації транспортні засоби. Контроль життєвих показників та стану пораненого під час транспортування в бойових і небойових умовах.	2
14.	Поведінка людей в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Бойовий стрес: ознаки, профілактика, домедична допомога. Особливості поведінки людей в надзвичайних ситуаціях. Типові реакції медичних працівників на різні травматичні події. Механізми формування стресостійкості у медичних працівників. Технології профілактики посттравматичних стресових розладів. Дебрифінг як метод психологічної корекції посттравматичних стресових розладів. Бойовий стрес і бойова втома: ознаки, профілактика та основні принципи надання домедичної допомоги в бойових умовах.	2
15.	Підсумковий модульний контроль	2
Разом за модулем 1		30
Модуль 2. Основи організації медичного забезпечення населення і військ		

1.	Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Міжнародне гуманітарне право на захисті життя і здоров'я постраждалого населення. Конституція України про захист життя, здоров'я і безпеку людини. Кодекс цивільного захисту України. Закон «Про екстрену медичну допомогу». Державна політика у сфері забезпечення безпеки і захисту людей при надзвичайних ситуаціях. Єдина державна система цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, структура та режими її діяльності. Мета, завдання, принципи цивільного захисту населення і територій. Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України). Сили і засоби цивільного захисту. Поняття про надзвичайні ситуації. Класифікація та основні причини виникнення надзвичайних ситуацій в Україні.	2
2.	Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту. Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту. Спостереження і контроль: об'єкти, сили і засоби, завдання у різних режимах функціонування єдиної системи захисту. Характеристика осередку радіаційного, хімічного і біологічного ураження. Класифікація дозиметричних приладів, їх призначення і порядок використання. Прилади радіаційної і хімічної розвідки, робота з ними.	2
3.	Засоби індивідуального захисту населення, класифікація. Засоби індивідуального захисту населення, класифікація. Засоби захисту органів дихання, класифікація. Особливості захисту органів дихання у дітей. Засоби захисту шкіри. Засоби колективного захисту, їх призначення та класифікація. Правила перебування у захисних спорудах.	2
4.	Поняття про карантин і обсервацію. Поняття про карантин та обсервацію. Здійснення заходів екстреної і специфічної профілактики. Протиепідемічний режим. Планування діяльності, сили і засоби підрозділів психологічного забезпечення. Своєчасне застосування психопрофілактичних методів. Використання сучасних технологій психологічного впливу для нейтралізації негативного впливу на населення за умов НС.	2
5.	Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення. Мета і завдання лікувально-евакуаційного забезпечення за умов надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. Види і обсяги медичної допомоги. Застосування профілактичних медичних препаратів, проведення необхідних гігієнічних та	2

	інших заходів. Основи планування і застосування медичних сил і засобів на випадок НС. Організація навчання населення основним правилам захисту і навичкам надання першої медичної допомоги. Підготовка та перепідготовка медичних працівників з надання екстреної медичної допомоги; Етапи медичної евакуації служби медицини катастроф територіальних центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, їх організація та завдання. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення при різних видах надзвичайних ситуацій. Особливості організації медичної допомоги дітям за умов надзвичайних ситуацій.	
6.	Організація цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів. Стійкість роботи лікувального закладу у надзвичайних ситуаціях, основні елементи. Оцінка стійкості роботи лікувального закладу, залежно від особливостей його розміщення і діяльності та основні напрямки і необхідні заходи для її підвищення. Медико-технічне забезпечення стійкої роботи лікувальної установи у надзвичайних ситуаціях. Забезпечення; стійкої роботи лікувального закладу за умов надзвичайних ситуацій. Планування заходів цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів. Формування цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів, їх призначення, застосування та дії за сигналами оповіщення. Система екстреної евакуації. Організація медичного забезпечення нетранспортабельних хворих. Організація евакуації лікувальної установи та фармацевтичного закладу.	2
7.	Завдання, організація та актуальні питання медичної служби Збройних Сил України в умовах збройних конфліктів. Основні завдання медичної служби Збройних Сил України в умовах збройних конфліктів, їх зміст і значення. Умови діяльності медичної служби та їх вплив на організацію медичного забезпечення військ. Організаційна структура медичної служби Збройних Сил України. Категорії особового складу медичної служби. Роль і місце медичної служби Збройних Сил України в загальнодержавній системі надання медичної допомоги в умовах збройних конфліктів. Поняття про втрати особового складу військ. Визначення і класифікація санітарних втрат, їх характеристика. Величина санітарних втрат, фактори, що впливають на їх розміри. Сучасна структура санітарних втрат, її залежність від зброї, що використовує противник. Коротка характеристика вражаючих факторів сучасної зброї.	2

	Вплив величини і структури санітарних втрат на організацію медичного забезпечення військ.	
8.	Поняття і зміст лікувально-евакуаційного забезпечення. Поняття і зміст лікувально-евакуаційного забезпечення. Сутність сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення, її принципи. Поняття про етап медичної евакуації, завдання, принципова схема та вимоги до розгортання. Види та обсяги медичної допомоги.	2
9.	Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення військ. Медичне сортування в бойових умовах. Визначення поняття, коротка характеристика. Основні завдання, принципи та організація медичного сортування. Медична евакуація, поняття, мета та порядок проведення. Санітарно-транспортні засоби для евакуації поранених і хворих. Особливості організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів в умовах бойових конфліктів.	2
10.	Підсумковий модульний контроль.	2
Разом за модулем 2		20
Модуль 3. Загальні питання військової епідеміології. Організація та особливості профілактичних заходів, протибактеріологічного та протиепідемічного забезпечення ЗС України.		
1.	Предмет військової епідеміології. Основні епідеміологічні поняття. Визначення військової епідеміології. Завдання військової епідеміології. Принципи військової епідеміології.	2
2.	Дезінфекція, стерилізація, санітарна обробка. Визначення дезінфекції та стерилізації. Особливості проведення дезінфекції та стерилізації при надзвичайних ситуаціях у мирний час. Особливості проведення дезінфекції та стерилізації у військовий час.	2
3.	Основні принципи протибактеріального захисту військ. Сучасне уявлення про бактеріологічну (біологічну) зброю. Задачі бактеріологічної розвідки. Методи неспецифічної індикації. Методи відбору проб з метою індикації біологічних засобів. Транспортування проб і супровідна документація. Етапи індикації біологічних засобів. Принцип реакції пасивної гемаглютинації. Принцип імунолюмінесцентного методу. Принцип імуноферментного аналізу. Принцип методу полімеразної ланцюгової реакції. Сучасне уявлення про бактеріологічну (біологічну) зброю.	2
4.	Протиепідемічні заходи при надзвичайних ситуаціях і військових діях щодо інфекцій з аерозольним механізмом передачі. Протиепідемічні заходи в осередку дифтерії. Протиепідемічні	2

	заходи в осередку менінгококової інфекції. Протиепідемічні заходи в осередку скарлатини. Протиепідемічні заходи в осередку вітряної віспи. Протиепідемічні заходи в осередку кору. Протиепідемічні заходи в осередку краснухи. Протиепідемічні заходи в осередку епідемічного паротиту. Протиепідемічні заходи в осередку кашлюку.	
5	Термінова профілактика інфекцій. Протиепідемічні заходи при надзвичайних ситуаціях і військових діях щодо інфекцій з фекально-оральним механізмом передачі. ПМК Визначення імунопрофілактики. Механізми формування поствакцинального імунітету. Характеристика імунобіологічних препаратів, їх класифікація. Протиепідемічні заходи при надзвичайних ситуаціях і військових діях щодо інфекцій з фекально-оральним механізмом передачі (холера, шигельоз, сальмонельоз, черевний тиф).	2
Разом за модулем 3. Загальні питання військової епідеміології. Організація та особливості профілактичних заходів, протибактеріологічного та протиепідемічного забезпечення ЗС України.		10
Модуль 4 «Військово-польова терапія»		
1	Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу. Структура медичної служби, нормативна документація, поняття по медичне сортування та медичну евакуацію, етапи надання медичної допомоги	2
2	Бойова травма. Визначення, класифікація, загальні уявлення про посттравматичну вісцеральну патологію, захворювання внутрішніх органів при бойовій травмі	2
3	Бойові травми та травми мирного часу. Синдром тривалого стиснення. Бойова психологічна травма. Посттравматичний стресовий розлад. Основні принципи надання допомоги, лікування та реабілітації	2
4	Ураження у воєнний та мирний час, обумовлене дією зовнішніх чинників та факторів навколишнього середовища. Дія високої та низької температури. Перегрівання, переохолодження; ураження електричним струмом; утоплення.	2
5	Гостра променева хвороба. Поняття про іонізуюче випромінювання, класифікація, його вплив на організм, класифікація гострої променевої хвороби, особливості діагностики та надання медичної допомоги на етапах евакуації	2
6	Хронічна променева хвороба. Клініка, патогенез, основні принципи діагностики та лікування	2
7	Ураження отруйними речовинами	2

	Загальна характеристика, класифікація, діагностика та етапне лікування уражених отруйними речовинами під час бойових дій. Антидотне лікування. Аварії на хімічних підприємствах мирного часу: діагностика та лікування	
8	Опікова хвороба. Визначення, класифікація, патогенез основних клінічних проявів та ускладнень в різні періоди перебігу хвороби. особливості вісцеральної патології в залежності від періоду хвороби та ступеня і площі опіків, типові ускладнення перебігу опікової хвороби, діагностика, медичне сортування обпечених, етапне лікування хворих з опіковою хворобою, особливості лікування опікового шоку	2
9	Шоки. Класифікація, діагностика та принципи лікування. Токсико-інфекційний шок	2
10	Коми. Класифікація та лікування, основні принципи надання невідкладної допомоги	2
11	Гостра серцево-судинна недостатність. Непритомність. Колапс. Гостра дихальна недостатність. Принципи діагностики, надання невідкладної допомоги. Основні принципи серцево-легеневої реанімації	2
12	Підсумковий модульний контроль	2
Разом за модулем 4 «Військово-польова терапія»		24
Модуль 5 «Військово-польова хірургія»		
1.	Бойова хірургічна травма: вогнепальні поранення. Медичне сортування. Поняття та класифікація. Вогнепальні поранення в залежності від виду зброї. Кульові та осколкові поранення. Загальні принципи лікування бойової хірургічної травми. Принципи та етапи первинної та вторинної хірургічної обробки ран. Медичне сортування поранених.	2
2.	Бойова хірургічна травма: мінно-вибухова травма. Медичне сортування. Вибухова та мінно-вибухова травма, їхні типи. Поранення в умовах індивідуального бронезахисту. Балістична і патоморфологічна характеристика вогнепальних ран. Поняття про політравму та травматичну хворобу. Надання медичної допомоги на етапах евакуації.	2
3.	Ушкодження магістральних судин. Кровотеча та крововтрата. Визначення поняття та класифікація шоку. Загальні патогенетичні механізми шоку. Загальні клінічні ознаки шоку. Ступені тяжкості. Загальні принципи інтенсивної терапії шоківих станів.	2
4.	Шок. Медичне сортування.	2

	Геморагічний шок: особливості, класифікація, інтенсивна терапія в залежності від ступеня, принципи проведення трансфузії крові, стратегія гіпотензивної ресусцитації згідно зі стандартами НАТО (ТССС, 2014). Методи тимчасової та кінцевої зупинки зовнішньої кровотечі. Надання медичної допомоги на етапах евакуації.	
5.	Поранення органів грудної клітки. Провідні синдроми травм грудної клітки. Особливості поранень при наявності бронежилета. Причини виникнення підшкірної та медіастинальної емфіземи. Клініка. Методи лікування. Показання до проведення термінової та відтермінованої торакотомії.	2
6.	Пневмоторакс. Гостра дихальна недостатність. Пневмоторакс, визначення, класифікація. Клініка, діагностика різних видів пневмотораксу, невідкладна допомога.	2
7.	Поранення органів грудної клітки. Гемоторакс. Гемоторакс, класифікація, діагностика, невідкладна допомога. Ознаки внутрішньоплевральної кровотечі. Показання до торакотомії. Згорнутий гемоторакс. Клініка, діагностика, лікувальна тактика. Види новокаїнових блокад при закритій травмі грудної клітки.	2
8.	Ушкодження каркасної функції грудної клітки. Переломи ребер, флотуючий перелом ребер. Клініка, діагностика, невідкладна допомога. Децелераційний синдром. Причини, тактика лікування. Показання до проведення термінової та відтермінованої торакотомії.	2
9.	Краш-синдром. Визначення краш-синдрому. Поняття про синдром реперфузії. Поняття про позиційне стиснення. Клінічні прояви та періоди краш-синдрому. Перша допомога постраждалим з краш-синдромом, лікування на етапах медичної евакуації.	2
10.	Травматичні ампутації. Травматична ампутація. Класифікація. Невідкладна допомога. реплантацію кінцівок та їх сегментів. Оптимальні умови для реплантації кінцівок та їх сегментів. Правила зберігання ампутованих сегментів для реплантації.	2
11.	Поранення, закриті ушкодження органів черевної порожнини. Загальна характеристика бойових травм живота. Класифікація. Клініка і діагностика ушкоджень органів черевної порожнини. Медичне сортування поранених. Надання медичної допомоги на етапах евакуації.	2
12.	Поранення, закриті ушкодження органів черевної порожнини та тазу. Тактика «Damage control surgery». Загальна характеристика бойових травм тазу. Діагностичний лапароцентез та перитонеальний діаліз. Поняття и правила «Damage control surgery». Загальні принципи хірургічного	2

	лікування при пораненнях і травмах органів черевної порожнини і тазу.	
13.	Термічні ушкодження. Опіки Опіки. Класифікація, методи визначення площі та глибини опікової поверхні. Індекс Франка. Опіковий шок. Невідкладні лікувальні заходи та їх послідовність при опіковому шоці. Первинна хірургічна обробка опікових поверхонь. Опікова хвороба: визначення поняття, періоди, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Види і методи лікування опікових ран.	2
14.	Термічні ушкодження. Відмороження. Холодова травма. Загальне переохолодження. Стадії, клініка, діагностика, невідкладна допомога.	2
15.	Інфекційні ускладнення бойових ушкоджень. Етіологія, патогенез гнійної інфекції ран. Місцеві та загальні ознаки інфікування ран. Клініко-морфологічні форми гнійної ранової інфекції.	2
16.	Сепсис. Правець. Анаеробна інфекція. Клініка, діагностика, консервативне та хірургічне лікування на етапах медичної евакуації. Запобігання та лікування правця в діючій армії. Визначення понять та клінічні ознаки «SIRS», «сепсис», «септичний шок», «поліорганна недостатність» згідно зі стандартами «sepsis III», (2016 р.). Основні принципи лікування сепсису, септичного шоку та гнійної ранової інфекції.	2
17.	Комбіновані радіаційні ураження. Поняття про комбіновані радіаційні ураження. Види, перебіг, лікування на етапах медичної евакуації.	2
18.	Комбіновані хімічні ураження. Хімічні опіки: особливості перебігу, консервативного та хірургічного лікування. Особливості первинної хірургічної обробки ран, забруднених радіаційними та отруйними речовинами; клінічний перебіг та їхнє загоєння.	2
19.	Підсумковий модульний контроль	2
Разом за модулем 5 «Військово-польова хірургія».		38
Модуль 6. Військова гігієна		
1	Організація та проведення санітарного нагляду за польовим розміщенням військових і цивільних формувань при надзвичайних ситуаціях та під час війни. Особливості розміщення військових і цивільних формувань в захисних спорудах при дії різних вражаючих факторів. Визначення та зміст військової гігієни при надзвичайних ситуаціях мирного часу та у воєнний час. Роль і місце санітарно-гігієнічних заходів у загальній системі медичного забезпечення Збройних сил України, воєнізованих формувань цивільної оборони та інших формувань, що призначені для дій в надзвичайних ситуаціях мирного часу та	2

	у воєнний час. Організація та проведення тимчасового розміщення воєнних та цивільних аварійно-рятувальних формувань ліквідаторів наслідків надзвичайних ситуацій. Особливості організації та проведення санітарно-гігієнічних заходів в надзвичайних ситуаціях і бойовій обстановці з урахуванням особливостей військово-польових умов. Гігієна польового розміщення військ та населення. Типи польового житла, їх гігієнічна оцінка. Розміщення у населених пунктах, перспективні польові споруди. Поняття про фортифікаційні споруди, їх типи, характеристика основних вимог до них (придатність до проживання). Особливості мікроклімату та хімічного складу повітря у закритих фортифікаційних спорудах та їх вплив на організм. Санітарний нагляд за лазнево-пральним обслуговуванням особового складу формувань і потерпілого населення. Санітарно-гігієнічний контроль за утриманням та очищенням місць розташування військ та потерпілого населення у польових умовах. Порядок збирання та поховання загиблих. Обов'язки військово-медичної служби.	
2	Організація і проведення розвідки джерел водопостачання при надзвичайних ситуаціях та під час війни. Оцінка якості води польовими методами. Організація і проведення санітарного нагляду за водопостачанням Збройних сил України, воєнізованих формувань і потерпілого населення в умовах надзвичайних станів мирного часу та у воєнний час. Обов'язки різних служб з організації водопостачання особового складу Збройних сил України та інших формувань в умовах надзвичайних станів мирного часу та у воєнний час. Організація та проведення розвідки джерел води. Вибір джерел води та оцінка їх якості за допомогою табельних засобів. Оцінка якості води, табельні комплекти і прилади, їх тактико-технічні дані, методи дослідження. Пункти польового водопостачання, гігієнічні вимоги до їх устаткування.	2
3	Організація і проведення санітарного нагляду за очищенням, знезараженням, дезактивацією води у польових умовах при надзвичайних ситуаціях та під час війни. Організація і проведення санітарного нагляду за очищенням, знезараженням, дезактивацією води в умовах надзвичайних ситуацій. Очистка, знезараження, знешкодження ОР, дезактивація, опріснення води у польових умовах, при надзвичайних ситуаціях і на воєнний час.	2

	Санітарний нагляд та медичний контроль за водопостачанням особового складу військ та потерпілого населення у польових умовах при надзвичайних ситуаціях, умовах застосування зброї масового ураження, наявності забруднення води радіоактивними речовинами та отруйними речовинами.	
4	Організація і проведення санітарного нагляду за повноцінністю та безпечністю харчування військових і цивільних формувань при надзвичайних ситуаціях та під час війни. Організація харчування в умовах надзвичайних ситуацій, на час війни. Організація та проведення санітарного нагляду і медичного контролю за харчуванням в умовах при надзвичайних ситуаціях. Норми харчування для особового складу та їх характеристика. Задачі медичної служби з нагляду за харчуванням. Харчування в умовах зараження місцевості та об'єктів сильнодіючими отруйними речовинами, радіоактивними і зараження бактеріальними (біологічними) речовинами, в умовах можливого застосування зброї масового ураження. Шляхи та механізми зараження продовольства радіоактивними, отруйними речовинами і бактеріальними засобами. Захист продовольства від них при транспортуванні, зберіганні, приготуванні, роздачі та прийнятті їжі.	2
5	Організація і проведення медичної експертизи продовольства у польових умовах при надзвичайних ситуаціях та в умовах бойових дій за допомогою табельних засобів. Організація та проведення медичної експертизи продовольства в умовах можливого зараження радіоактивними, отруйними речовинами і бактеріальними засобами. Етапи, сили, засоби та методи експертизи. Обсяг і можливості лабораторних досліджень. Характеристика табельних лабораторних комплектів та приладів. Методи дослідження, що використовуються при експертизі. Гранично допустимі рівні радіоактивних та концентрації отруйних речовин в продуктах при надзвичайних ситуаціях. Способи дезактивації, дегазації та дезінфекції продовольства і тари. Профілактика харчових отруєнь.	2
6	Організація та проведення санітарного нагляду за умовами праці військовослужбовців, ліквідаторів наслідків бойових дій та надзвичайних ситуацій. Гігієнічна характеристика основних факторів, що визначають умови праці трудового процесу і профілактика їх несприятливої дії на організм в окремих родах військ. Характеристика робочих місць. Забруднення повітря шкідливими газами, їх склад, вплив на організм людини. Санітарно-гігієнічні заходи, що проводяться при переміщенні та базуванні формувань у різних кліматичних	2

	умовах, їх особливості в умовах низьких та високих температур. Гігієнічні особливості праці медичних працівників військових частин та особового складу військово-медичних закладів при ліквідації наслідків надзвичайних станів та у воєнний час. Гігієнічні особливості використання індивідуальних засобів захисту при обслуговування об'єктів озброєння і військової техніки в сухопутних військах, повітряних силах, військово-морських силах, ліквідації пожеж, робіт при повенях та надзвичайних ситуаціях будь-якого походження.	
7	Гігієна праці особового складу військ при обслуговуванні об'єктів озброєння, військової техніки, радіолокаторних станцій. Гігієна військової праці танкістів. Гігієна військової праці у ракетних військах і артилерії, інженерних військах. Особливості умов служби, їх вплив на організм людини і заходи щодо захисту військовослужбовців. Гігієна військової праці у радіотехнічних військах. Умови військової праці на радіолокаційних станціях. Специфічні та неспецифічні фактори зовнішнього середовища. Гігієна військової праці на радіостанціях. Гігієнічні особливості використання індивідуальних засобів захисту при обслуговуванні об'єктів озброєння і військової техніки в СВ, ПС, ВМС, ліквідації пожеж та наслідків надзвичайних станів. Організація та проведення санітарного нагляду за умовами праці військовослужбовців, ліквідаторів наслідків бойових дій та надзвичайних станів і на воєнний час.	2
8	Підсумковий модульний контроль	2
Разом за модулем 6 «Військова гігієна»		16
Разом		138

Самостійна робота

Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять з модуля 1, 2, 3, 4, 6 програмою не передбачені.

№п/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	129
2	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік) із зазначенням основних питань, що повинні бути визначені з модуля 5 «Військово-польова хірургія». 1. Травматична хвороба при політравмі. Поняття про травматичну хворобу. Оцінка ступеню	4

	тяжкості травми. Патофізіологія патологічних зрушень при травматичній хворобі. Основні біохімічні маркери порушення метаболізму. Принципи надання хірургічної допомоги важко травмованому хворому (damage – control surgical, накладання лапаростоми, Bogota- bag програмовані санації черевної порожнини); основні засади медикаментозної корекції зрушень гомеостазу; прогноз, реабілітація пацієнтів. 2. Черепно-мозкова травма. Класифікація черепно-мозкової травми, епідеміологія, патогенез. Клінічна картина гематом різної локалізації. Вогнепальне поранення черепної коробки. Лікування ушкоджень черепа на різних етапах невідкладної допомоги, особливості ПХО проникаючих поранень черепа. Ранні та пізні ускладнення черепно-мозкових травм. Реабілітація та реадаптація хворих.	4
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю	18
Разом		155

Індивідуальні завдання.

Індивідуальні завдання з модуля 1 та 2 програмою не передбачені.

Модуль 3. Загальні питання військової епідеміології. Організація та особливості профілактичних заходів, протибактеріологічного та протиепідемічного забезпечення ЗС України.

1. Виконання науково-дослідницької роботи з оформленням звіту згідно плану наукової роботи кафедри.
2. Участь в експериментальних дослідженнях з підготовкою демонстраційних матеріалів (за запропонованими темами).
3. Створення ілюстраційних матеріалів (таблиць, графіків, малюнків, слайдів, стендів, тощо).
4. Проведення бібліографічного пошуку спеціальної літератури.
5. Заповнення карти епідеміологічного обстеження осередку інфекційного захворювання.

Модуль 4 «Військово-польова терапія»

Реферати (доповіді, повідомлення, презентації) з наступних тем:

1. Особливості організації терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу в Україні: сучасний стан медичної служби, структура, нормативна документація, особливості медичного сортування та евакуації уражених;
2. Поняття бойової травми. Бойова терапевтична травма. Особливості лікування хворих терапевтичного профілю при бойових травмах;
3. Синдром тривалого стиснення;
4. Бойова психологічна травма. Поняття про посттравматичний стресовий розлад;

5. Алгоритми надання допомоги при перегріванні, переохолодженні, ураженні електричним струмом, утопленні;
6. Гостра променева хвороба;
7. Хронічна променева хвороба;
8. Антидотне лікування при ураженні отруйними речовинами;
9. Опікова хвороба;
10. Особливості надання допомоги при шоках;
11. Коми: класифікація, діагностика, принципи надання допомоги;
12. Основні принципи серцево-легеневої реанімації.

Модуль 5. «Військово-польова хірургія»

1. Опанування додаткової літератури з тем військово-польової хірургії.
2. Участь у науковій роботі кафедри.
3. Участь у роботі студентського наукового товариства.
4. Підготовка доповіді для участі в науковій студентській конференції.
5. Виготовлення стендів, презентацій, навчальних відеофільмів.

Модуль 6. Військова гігієна

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується самостійно або у складі робочих груп (2-3 студента) при консультуванні викладачем протягом вивчення дисципліни.

Основні форми індивідуальних завдань:

- бібліографічний пошук і вивчення літератури з певної теми, її узагальнення, складання огляду про сучасний стан проблеми (написання реферативної роботи), виступ з доповіддю на засіданні гуртка кафедри, студентських наукових конференціях тощо;
- участь у створенні учбово-демонстраційних посібників (стендів, альбомів, таблиць) та інших технічних засобів навчання;
- опанування новітніх методів дослідження, приладів, виконання навчально-практичних студентських робіт;
виконання тематичного завдання науково-дослідницького характеру (участь в експериментальних наукових дослідженнях кафедри).

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю

Модуль 1. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях

1. Домедична допомога в екстремальних умовах як навчальна дисципліна, її актуальність, зміст.
2. Поняття домедичної допомоги в екстремальних умовах (мирного часу та бойових умовах).
3. Правові аспекти надання домедичної допомоги.
4. Місце та обсяг надання домедичної допомоги у бойових та небойових умовах.
5. Огляд місця події в небойових умовах, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірної причини їх ураження, виклик екстреної медичної допомоги та інших рятувальних служб у небезпечній ситуації, залучення випадкових свідків до організації надання домедичної допомоги.
6. Контакт з постраждалим.
7. Види ушкоджень в бойових умовах.

8. Засоби індивідуального медичного оснащення та особистої безпеки військовослужбовця.
9. Особливості оцінки місця події в бойових умовах.
10. Розподіл поля бою на сектори.
11. Алгоритми надання домедичної допомоги в секторах обстрілу та укриття.
12. Проведення первинного огляду.
13. Огляд за алгоритмом CABCDE.
14. Визначення рівня свідомості за шкалою AVPU.
15. Причини й ознаки зовнішньої кровотечі.
16. Поняття про критичну зовнішню кровотечу.
17. Способи та техніка тимчасової зупинки зовнішньої кровотечі: підняття кінцівки, тиск на рану, тампонування рани, тиснуча пов'язка (ізраїльський бандаж).
18. Показання і техніка накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток.
19. Показання і правила застосування хімічних засобів для зупинки кровотечі.
20. Причини й ознаки внутрішньої кровотечі.
21. Домедична допомога при внутрішній кровотечі.
22. Поняття про колапс і шок, причини їх виникнення, розпізнавання і надання домедичної допомоги.
23. Анатомо-фізіологічні особливості дихальних шляхів.
24. Причини непрохідності дихальних шляхів.
25. Ознаки повної і часткової непрохідності дихальних шляхів.
26. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів (закидання голови; виведення нижньої щелепи; введення носо-, рото горлових повітроводів).
27. Техніка забезпечення прохідності дихальних шляхів при обструкції стороннім тілом.
28. Особливості видалення стороннього тіла з дихальних шляхів вагітної жінки, огрядної людини, немовляти.
29. Пристрої для штучної вентиляції легень.
30. Техніка штучної вентиляції легень (рот до рота, рот до носа, рот до лицевої маски, мішком АМБУ).
31. Гострі порушення дихання в бойових умовах.
32. Пневмоторакс: види, ознаки, домедична допомога.
33. Переведення пораненого (постраждалого) у стабільне положення.
34. Причини та ознаки ран м'яких тканин, проникаючих і непроникаючих ран черепа, грудної клітки, живота.
35. Особливості бойових поранень. Захист ран.
36. Техніка накладання пов'язок при пораненнях черепа, ока, вуха, нижньої щелепи.
37. Поранення грудної клітки.
38. Особливості накладання пов'язок при проникаючих пораненнях живота.
39. Накладання пов'язок при наявності стороннього тіла в рані.
40. Причини та ознаки травм голови, хребта і тазу.
41. Види травм кінцівок (переломи: відкриті і закриті, розтягнення зв'язок, вивихи суглобів), причини та ознаки.

42. Абсолютні ознаки переломів.
43. Особливості надання домедичної допомоги при відкритих переломах.
44. Транспортна іммобілізація табельними та пристосованими засобами.
45. Тактика дій та надання домедичної допомоги рятувальником при утопленні.
46. Опіки, класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових умовах.
47. Відмороження, класифікація, ознаки, домедична допомога в бойових і небойових умовах.
48. Траншейна стопа, замерзання, домедична допомога в бойових і небойових умовах.
49. Гіпертермія, домедична допомога в бойових і небойових умовах.
50. Ураження електричним струмом, блискавкою та домедична допомога.
51. Особливості ураження бойовими вогнесумішами, домедична допомога.
52. Ураження кислотами і лугами, домедична допомога.
53. Особливості допомоги при опіках очей різної етіології.
54. Причини, діагностика і домедична допомога при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах, болю у серці (стенокардія, інфаркт), інсульті, гострому болю в животі.
55. Причини, діагностика і домедична допомога при отруєнні невідомою речовиною або невідомим газом, укусах комах, собак, отруйних змій.
56. Допомога на воді: розпізнавання потопельника, наближення до нього, транспортування до берега.
57. Домедична допомога при утопленні.
58. Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах.
59. Класифікація та характеристика сильнодіючих отруйних речовин.
60. Домедична допомога при ураженні сильнодіючими отруйними речовинами.
61. Фактори ураження аварій на радіаційно-небезпечних об'єктах.
62. Радіаційні ураження. Променева хвороба, ознаки. Радіопротектори.
63. Домедична допомога в бойових та небойових умовах.
64. Організація та проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат.
65. Алгоритм проведення медичного сортування.
66. Заповнення МІСТ-рапорту.
67. Організація та проведення переміщення (відтягування, винесення) пораненого в укриття у бойових та небойових умовах.
68. Методи переміщення пораненого з сектору укриття до місця збору поранених (однією, двома особами, з використанням табельних та підручних засобів).
69. Підготовка поранених (уражених) до евакуації.
70. Контроль стану пораненого згідно протоколу CABCADE.
71. Медична інформаційна картка: призначення, правила заповнення.
72. Правила запиту на евакуацію.
73. Завантаження та розвантаження поранених в різні евакуації транспортні засоби.
74. Контроль життєвих показників та стану пораненого під час транспортування в бойових і небойових умовах.
75. Особливості поведінки людей в надзвичайних ситуаціях.

76. Типові реакції медичних працівників на різні травматичні події.
77. Механізми формування стресостійкості у медичних працівників.
78. Технології профілактики посттравматичних стресових розладів.
79. Дебрифінг як метод психологічної корекції посттравматичних стресових розладів.
80. Бойовий стрес і бойова втома: ознаки, профілактика та основні принципи надання домедичної допомоги в бойових умовах.

Модуль 2. Основи організації медичного забезпечення населення і військ

1. Міжнародне гуманітарне право на захисті життя і здоров'я постраждалого населення.
2. Конституція України про захист життя, здоров'я і безпеку людини.
3. Кодекс цивільного захисту України.
4. Закон «Про екстрену медичну допомогу».
5. Державна політика у сфері забезпечення безпеки і захисту людей при надзвичайних ситуаціях.
6. Єдина державна система цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, структура та режими її діяльності.
7. Мета, завдання, принципи цивільного захисту населення і територій.
8. Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України).
9. Сили і засоби цивільного захисту.
10. Поняття про надзвичайні ситуації.
11. Класифікація та основні причини виникнення надзвичайних ситуацій в Україні.
12. Медико-санітарні наслідки стихійних лих і техногенних катастроф.
13. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру та їх наслідки.
14. Оповіщення та інформування суб'єктів забезпечення цивільного захисту.
15. Спостереження і контроль: об'єкти, сили і засоби, завдання у різних режимах функціонування єдиної системи захисту.
16. Характеристика осередку радіаційного, хімічного і біологічного ураження.
17. Класифікація дозиметричних приладів, їх призначення і порядок використання.
18. Прилади радіаційної і хімічної розвідки, робота з ними.
19. Засоби індивідуального захисту населення, класифікація.
20. Засоби захисту органів дихання, класифікація.
21. Особливості захисту органів дихання у дітей.
22. Засоби захисту шкіри.
23. Засоби колективного захисту, їх призначення та класифікація.
24. Правила перебування у захисних спорудах.
25. Поняття про карантин та обсервацію.
26. Здійснення заходів екстреної і специфічної профілактики.
27. Протиепідемічний режим.
28. Планування діяльності, сили і засоби підрозділів психологічного забезпечення.
29. Своєчасне застосування психо-профілактичних методів.
30. Використання сучасних технологій психологічного впливу для нейтралізації негативного впливу на населення за умов НС.

31. Мета і завдання лікувально-евакуаційного забезпечення за умов надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.
32. Види і обсяги медичної допомоги.
33. Застосування профілактичних медичних препаратів, проведення необхідних гігієнічних та інших заходів.
34. Основи планування і застосування медичних сил і засобів на випадок НС.
35. Організація навчання населення основним правилам захисту і навичкам надання першої медичної допомоги.
36. Підготовка та перепідготовка медичних працівників з надання екстреної медичної допомоги.
37. Етапи медичної евакуації служби медицини катастроф територіальних центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, їх організація та завдання.
38. Особливості організації лікувально-евакуаційного забезпечення при різних видах надзвичайних ситуацій.
39. Особливості організації медичної допомоги дітям за умов надзвичайних ситуацій.
40. Стійкість роботи лікувального закладу у надзвичайних ситуаціях, основні елементи.
41. Оцінка стійкості роботи лікувального закладу, залежно від особливостей його розміщення і діяльності та основні напрямки і необхідні заходи для її підвищення.
42. Медико-технічне забезпечення стійкої роботи лікувальної установи у надзвичайних ситуаціях. Забезпечення; стійкої роботи лікувального закладу за умов надзвичайних ситуацій.
43. Планування заходів цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів.
44. Формування цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів, їх призначення, застосування та дії за сигналами оповіщення.
45. Система екстреної евакуації.
46. Організація медичного забезпечення нетранспортабельних хворих.
47. Організація евакуації лікувальної установи та фармацевтичного закладу.
48. Основні завдання медичної служби Збройних Сил України в умовах збройних конфліктів, їх зміст і значення.
49. Умови діяльності медичної служби та їх вплив на організацію медичного забезпечення військ.
50. Організаційна структура медичної служби Збройних Сил України.
51. Категорії особового складу медичної служби.
52. Роль і місце медичної служби Збройних Сил України в загальнодержавній системі надання медичної допомоги в умовах збройних конфліктів.
53. Поняття про втрати особового складу військ.
54. Визначення і класифікація санітарних втрат, їх характеристика.
55. Величина санітарних втрат, фактори, що впливають на їх розміри.
56. Сучасна структура санітарних втрат, її залежність від зброї, що використовує противник.
57. Коротка характеристика вражаючих факторів сучасної зброї.
58. Вплив величини і структури санітарних втрат на організацію медичного забезпечення військ.

59. Поняття і зміст лікувально-евакуаційного забезпечення.
60. Сутність сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення, її принципи.
61. Поняття про етап медичної евакуації, завдання, принципова схема та вимоги до розгортання.
62. Види та обсяги медичної допомоги.
63. Медичне сортування в бойових умовах. Визначення поняття, коротка характеристика.
64. Основні завдання, принципи та організація медичного сортування.
- 65. Медична евакуація, поняття, мета та порядок проведення.**
66. Санітарно-транспортні засоби для евакуації поранених і хворих.
67. Особливості організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів в умовах бойових конфліктів.

Модуль 3. Загальні питання військової епідеміології. Організація та особливості профілактичних заходів, протибактеріологічного та протиепідемічного забезпечення ЗС України.

1. Визначення надзвичайних ситуацій і катастроф.
2. Класифікація катастроф.
3. Визначення військової епідеміології, її розділи і задачі.
4. Особливості надзвичайної ситуації при застосуванні імовірним супротивником ЗМУ.
5. Чинники, які впливають на розповсюдження інфекційних хвороб в районах надзвичайних ситуацій.
6. Визначення епідеміологічного методу і епідеміологічної діагностики.
7. Розділи епідеміологічної діагностики.
8. Напрямки оперативного епідеміологічного аналізу.
9. Схема ретроспективного епідеміологічного аналізу.
10. Які сили та засоби входять до системи протиепідемічного захисту Збройних сил України?
11. Які протиепідемічні сили та засоби входять до системи протиепідемічного захисту населення при надзвичайних ситуаціях
12. Які розділи повинен включати типовий варіант плану профілактичних та протиепідемічних заходів по попередженню заносу і розповсюдження інфекційних хвороб?
13. Система заходів щодо протиепідемічного захисту військ і населення (відповідно до загальної схеми розвитку епідемічного процесу).
14. Виявлення, евакуація та ізоляція інфекційних хворих у військових частинах
15. Організація і проведення дезінфекції транспорту, місцевості, приміщень, води, продуктів харчування і фуражу.
16. Які засоби використовуються для проведення загальної неспецифічної термінової профілактики в осередку бактеріального зараження?
17. Які сили та засоби залучаються до проведення СЕР?
18. Основні питання, на які потрібно отримати відповідь в процесі проведення СЕР.
19. Критерії оцінки санітарно-епідемічного стану військ і району їх розміщення

(дій).

20. Основі вимоги до СЕР.

21. Загальна характеристика та бойові властивості біологічної зброї.

22. Характеристика бактеріальних рецептур та способів їх застосування.

23. Особливості перебігу штучно викликаного епідемічного процесу.

24. Заходи, які проводяться медичною службою у період загрози та у момент застосування супротивником біологічної зброї.

25. Заходи з ліквідації наслідків застосування супротивником біологічної зброї.

26. Які сили та засоби входять до системи протиепідемічного захисту Збройних сил України?

27. Які спеціалісти входять до складу гарнізонної санітарно-епідеміологічної лабораторії (ГСЕЛ)?

28. Задачі, які покладаються на ГСЕЛ у мирний та військовий час.

29. Які протиепідемічні сили та засоби входять до системи протиепідемічного захисту населення при надзвичайних ситуаціях відповідно до постанови Кабінету Міністрів України №343 від 14.04.1997 р.

30. Які розділи повинен включати типовий варіант плану профілактичних та протиепідемічних заходів по попередженню заносу і розповсюдження інфекційних хвороб?

31. Система заходів щодо протиепідемічного захисту військ і населення (відповідно до загальної схеми розвитку епідемічного процесу).

32. Виявлення, евакуація та ізоляція інфекційних хворих у військових частинах.

33. Організація і проведення дезінфекції транспорту, місцевості, приміщень, води, продуктів харчування і фуражу.

34. Які засоби використовуються для проведення загальної неспецифічної термінової профілактики в осередку бактеріального зараження?

35. Задачі бактеріологічної розвідки.

36. Методи неспецифічної індикації.

37. Методи відбору проб з метою індикації біологічних засобів.

38. Транспортування проб і супровідна документація.

39. Етапи індикації біологічних засобів.

40. Принцип реакції пасивної гемаглютинації.

41. Принцип імунолюмінесцентного методу.

42. Принцип імуноферментного аналізу.

43. Принцип методу полімеразної ланцюгової реакції.

44. Епідемічний процес, його ланки й рушійні сили.

45. Характеристика основних джерел інфекції.

46. Механізми передачі збудників інфекційних захворювань.

47. Класифікація інфекційних захворювань.

48. Поняття про сприйнятливість.

49. Кількісні та якісні прояви епідемічного процесу.

50. Заходи, спрямовані на знешкодження джерел інфекції.

51. Показання до госпіталізації інфекційних хворих.

52. Категорії носійства, заходи щодо носіїв.

53. Визначення епідемічного осередку. Межі епідемічного осередку.

54. Алгоритм протиепідемічних заходів в епідемічному осередку.

55. Заходи, що спрямовані на розрив механізму передачі.
56. Заходи, спрямовані на підвищення несприйнятливості населення.
57. Епідеміологічне значення тварин і переносників збудників інфекцій.
58. Основні протиепідемічні заходи щодо тварин, як джерел інфекції.
59. Методи і засоби дезінсекції.
60. Основні властивості інсектицидів, методи їх приготування (інсектицидні емульсії, дими, репеленти).
61. Методи боротьби із блохами, вошами, мухами, комарами, москітами, кліщами.
62. Профілактичні заходи у вогнищі педикульозу. Укладка для проведення протипедикульозних обробок.
63. Дератизація. Профілактичні і винищувальні дератизаційні заходи.
64. Види приманок, принципи їх складання.
65. Дезінфекція: види і методи.
66. Основні дезінфекційні засоби, дозволені до застосування в медичних закладах
67. Передстерилізаційна обробка: види і методи. Вимоги щодо зберігання стерильного матеріалу.
68. Основи стерилізації: види та методи стерилізації. Режим роботи стерилізаторів.
69. Контроль якості передстерилізаційної обробки. Методика постановки проб на залишки мийних засобів та приховану кров.
70. Контроль якості стерилізації.
71. Визначення вакцинопрофілактики. Механізми формування поствакцинального імунітету.
72. Характеристика вакцинних препаратів, їх класифікація.
73. Характеристика кількісних та якісних проявів епідемічного процесу.
74. Протиепідемічні заходи в осередку дифтерії
75. Протиепідемічні заходи в осередку менінгококової інфекції.
76. Протиепідемічні заходи в осередку скарлатини.
77. Протиепідемічні заходи в осередку вітряної віспи.
78. Протиепідемічні заходи в осередку кору.
79. Протиепідемічні заходи в осередку краснухи.
80. Протиепідемічні заходи в осередку епідемічного паротиту.
81. Протиепідемічні заходи в осередку кашлюку.

Модуль 4 «Військово-польова терапія»

1. Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу;
2. Функціональні обов'язки військово-польового терапевта. Нормативна документація;
3. Предмет військово-польової терапії, її завдання, основні методи;
4. Основні принципи медичного сортування уражених та хворих на етапах медичної евакуації;
5. Етапи медичної евакуації. Обсяг надання медичної допомоги на етапах евакуації;
6. Характеристика та особливості санітарних втрат терапевтичного профілю у воєнний час;

7. Поняття про бойову терапевтичну патологію;
8. Бойова травма: визначення, класифікація. Посттравматична терапевтична патологія, захворювання внутрішніх органів при бойовій травмі;
9. Основні симптоми та синдроми, що свідчать про терапевтичну патологію при бойовій травмі;
10. Організація першої допомоги при бойовій травмі;
11. Види та об'єм терапевтичної допомоги;
12. Синдром тривалого стиснення. Основні принципи надання допомоги та лікування на етапах медичної евакуації;
13. Поняття про бойову психологічну травму;
14. Посттравматичний стресовий розлад. Основні принципи надання допомоги, лікування та реабілітації;
15. Ураження у воєнний та мирний час, обумовлене дією зовнішніх чинників та факторів навколишнього середовища;
16. Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при перегріванні;
17. Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при переохолодженні;
18. Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при ураженні електричним струмом;
19. Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при утопленні;
20. Основні поняття про іонізуюче випромінювання та його біологічну дію. Види радіаційних уражень;
21. Гостра променева хвороба: етіологія, патогенез, класифікація.
22. Клінічні форми гострої променевої хвороби;
23. Поняття про променеву травму: визначення, основні клінічні прояви, принципи діагностики та лікування;
24. Кістково-мозкова форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування;
25. Кишкова форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування;
26. Токсемічна форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування;
27. Церебральна форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування;
28. Основні клінічні синдроми гострої променевої хвороби та її окремих клінічних форм;
29. Клінічний перебіг комбінованих радіаційних уражень, періоди, особливості надання допомоги та лікування на етапах медичної евакуації;
30. Особливості клінічного перебігу нейтронного опромінення;
31. Лікування хворих з гострою променевою хворобою на етапах евакуації;
32. Гострі місцеві радіаційні ураження;
33. Хронічна променева хвороба: етіологія, патогенез, клінічна картина;
34. Основні принципи діагностики хронічної променевої хвороби;
35. Принципи лікування хронічної променевої хвороби;

36. Наслідки впливу іонізуючого випромінювання та радіаційних уражень внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС;
37. Класифікація та загальна характеристика отруйних речовин;
38. Основні принципи діагностики уражень отруйними речовинами;
39. Принципи антидотної терапії при ураженнях отруйними речовинами;
40. Основні принципи надання медичної допомоги та лікування при ураженні отруйними речовинами на етапах медичної евакуації;
41. Ураження отруйними речовинами під час аварій на хімічних підприємствах мирного часу: діагностика та лікування;
42. Опікова хвороба: визначення, класифікація, патогенез основних клінічних проявів;
43. Критерії визначення прогнозу при опіковій хворобі;
44. Методи визначення площі опіків та формулювання діагнозу опікової хвороби;
45. Типові ускладнення перебігу опікової хвороби;
46. Основні принципи сортування та медичної евакуації уражених з опіковою хворобою;
47. Опіки дихальних шляхів: основні принципи діагностики, надання допомоги та лікування на етапах евакуації;
48. Хвороби органів дихання при опіковій хворобі;
49. Захворювання нирок при опіковій хворобі;
50. Серцево-судинні захворювання при опіковій хворобі;
51. Захворювання органів шлунково-кишкового тракту при опіковій хворобі;
52. Зміни в системі кровотворення при опіковій хворобі;
53. Шоки: класифікація, діагностика та основні принципи надання невідкладної допомоги та лікування на етапах евакуації;
54. Опіковий шок: принципи діагностики, невідкладної допомоги та лікування на етапах медичної евакуації;
55. Токсико-інфекційний шок: принципи діагностики, невідкладної допомоги та лікування на етапах медичної евакуації;
56. Коми: класифікація, основні клінічні прояви, основні принципи діагностики та лікування;
57. Невідкладна допомога при гострій серцево-судинній недостатності;
58. Невідкладна допомога при непритомності;
59. Невідкладна допомога при колапсі;
60. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності.

Модуль 5. «Військово-польова хірургія»

1. Сортування поранених на етапах медичної евакуації. Внутрішньопунктове та евакуаційно-транспортне сортування.
2. Поняття про бойову травму. Класифікація бойової травми. Особливості сучасної бойової травми.
3. Поняття про вогнепальну рану. Особливості вогнепальних ран. Патогенез вогнепальних поранень. Класифікація вогнепальних поранень.
4. Ранова балістика. Патоморфологія вогнепальних ран. Рановий канал та його девіації.

5. Морфологічні зміни стінок ранового каналу при вогнепальних пораненнях високо- та низькошвидкісних снарядів.
6. Особливості кульових поранень. Осколкові поранення. Поранення надшвидкісними снарядами.
7. Мінно-вибухова травма: визначення, типи ушкоджень. Невідкладна допомога.
8. Поранення в умовах індивідуального та колективного бронезахисту.
9. Поняття про політравму та травматичну хворобу.
10. Ізольована, множинна, поєднана, комбінована травма. Визначення політравми. Домінуюче та супутнє ушкодження.
11. Первинна хірургічна обробка ран. Вторинна хірургічна обробка ран. Основні етапи.
12. Первинний шов рани. Вторинний шов рани. Первинний відстрочений шов рани. Пізній вторинний шов рани.
13. Принципи первинної хірургічної обробки вогнепальних поранень кінцівок від високошвидкісних снарядів.
14. Принципи первинної хірургічної обробки крапкових вогнепальних поранень та поранень низькошвидкісними снарядами.
15. Кровотеча та крововтрата. Лікування кровотеч на етапах медичної евакуації згідно зі стандартами НАТО (ТССС, 2014).
16. Показання до переливання крові на етапах медичної евакуації згідно зі стандартами НАТО (ТССС, 2014).
17. Способи тимчасової зупинки кровотечі на етапах медичної евакуації.
18. Первинні реанімаційні заходи на полі бою згідно зі стандартами НАТО (ТССС, 2014).
19. Поняття про тимчасову та кінцеву зупинку кровотечі на етапах медичної евакуації.
20. Крововтрата і шок: визначення, спільні та відмінні риси.
21. Етіологічні градації шоку при травмі, невідкладна допомога.
22. Геморагічний та обструктивний типи шоку при травмі, невідкладна допомога.
23. Механізми компенсації гемодинаміки при крововтраті. Компенсований і декомпенсований шок.
24. Компенсований шок: стадії, клініка, діагностика, невідкладна допомога.
25. Декомпенсований шок: стадії, клініка, діагностика, невідкладна допомога.
26. Крововтрата, дефіцит об'єму циркулюючої крові, відновлення крововтрати на етапах медичної евакуації згідно зі стандартами НАТО (ТССС, 2014).
27. Зупинка кровотечі на етапах медичної евакуації згідно зі стандартами НАТО (ТССС, 2014).
28. Показання до трансфузії препаратів крові на госпітальному етапі. Рестрективна та ліберальна тактика.
29. Тактика лікування компенсованого геморагічного шоку.
30. Тактика лікування декомпенсованого геморагічного шоку.
31. Надання невідкладної допомоги на етапах медичної евакуації при ушкодженнях та пораненнях грудної клітки.
32. Провідні синдроми травм грудної клітки, що потребують невідкладної допомоги.

33. Переломи ребер, флотуючий перелом ребер. Клініка, діагностика, невідкладна допомога.
34. Пневмоторакс, визначення, класифікація. Клініка, діагностика різних видів пневмотораксу, невідкладна допомога.
35. Гемоторакс, класифікація, діагностика, невідкладна допомога.
36. Показання до проведення реанімаційної торакотомії при травмі грудної клітки.
37. Показання до проведення термінової та відтермінованої торакотомії.
38. Лікувальна тактика при травматичному обструктивному шоці.
39. Особливості поранень при наявності бронежилета, діагностика, тактика лікування.
40. Причини виникнення підшкірної та медіастинальної емфіземи. Клініка. Методи лікування.
41. Згорнутий гемоторакс. Клініка, діагностика, лікувальна тактика.
42. Ознаки внутрішньоплевральної кровотечі. Показання до торакотомії.
43. Види новокаїнових блокад при закритій травмі грудної клітки.
44. Невідкладна допомога при ушкодженнях та пораненнях живота на ЕМЕ.
45. Клінічні прояви ушкоджень органів черевної порожнини і провідні синдроми.
46. Діагностика ушкоджень органів черевної порожнини, FAST протокол. Принципи лікування ушкоджень органів черевної порожнини.
47. Травми живота у критичних пацієнтів: тактика «Damage control surgery».
48. Медична допомога хворим з пельвіоабдомінальною травмою на етапах медичної евакуації.
49. Синдром тривалого здавлення. Клініка різних періодів СТЗ. Допомога на ЕМЕ.
50. Вибухові ампутації кінцівок: тактика, перша допомога.
51. Правила накладання джгута на кінцівки. Критерії ефективності накладання джгута. Показання для перенакладання джгута.
52. Визначення краш-синдрому. Поняття про синдром реперфузії. Поняття про позиційне стиснення.
53. Клінічні періоди краш-синдрому. Обстеження потерпілих з краш-синдромом.
54. Клінічні прояви краш-синдрому в залежності від ступеня ішемії кінцівки. Перша допомога постраждалим з краш-синдромом.
55. Поняття про травматичну ампутацію. Класифікація. Невідкладна допомога.
56. Поняття про реплантацію кінцівок та їх сегментів. Оптимальні умови для реплантації кінцівок та їх сегментів. Правила зберігання ампутованих сегментів для реплантації.
57. Особливості травматичної ампутації при міно-вибуховій травмі. ПХО кукси.
58. Опіки. Класифікація за глибиною ураження. Методи визначення площі опікової поверхні. Індекс Франка.
59. Методи лікування опікових ран. Закритий метод лікування. Хірургічне лікування опіків.
60. Опіковий шок. Невідкладні лікувальні заходи та їх послідовність при опіковому шоці.
61. Опікова хвороба, визначення поняття. Класифікація періодів опікової хвороби.
62. Опікова токсемія. Патогенез, клініка, діагностика, лікування.
63. Септикотоксемія. Патогенез, клініка, діагностика, лікування.

64. Холодова травма. Загальне переохолодження. Стадії, клініка, діагностика, невідкладна допомога.
65. Етіологія, патогенез гнійної інфекції ран. Місцеві та загальні ознаки інфікування ран.
66. Клініко-морфологічні форми гнійної ранової інфекції.
67. Основні принципи консервативного та хірургічного лікування гнійної ранової інфекції.
68. Анаеробна інфекція. Клініка, діагностика, лікування.
69. Клінічні форми анаеробної інфекції. Диференційна діагностика.
70. Лікування анаеробної інфекції на етапах медичної евакуації.
71. Основні принципи консервативного та хірургічного лікування анаеробної інфекції.
72. Запобігання та лікування правця в діючій армії.
73. Дати визначення поняттям «SIRS», «сепсис», «септичний шок», «поліорганна недостатність» згідно зі стандартами «sepsis III», 2016.
74. Клінічні ознаки сепсису, септичного шоку згідно зі стандартами «sepsis III», 2016.
75. Основні принципи лікування сепсису та септичного шоку.
76. Поняття про комбіновані радіаційні ураження. Лікування комбінованих уражень на етапах медичної евакуації.
77. Хімічні опіки. Особливості перебігу.
78. Хімічні опіки. Особливості консервативного і оперативного лікування.
79. Комбіновані радіаційні ураження. Види, перебіг, лікування.

Модуль 6. Військова гігієна

1. Особливості гігієнічного забезпечення військ у мирний та військовий час.
2. Санітарно-гігієнічні заходи по організації розміщення людей в польових умовах.
3. Види польового розміщення військових і цивільних формувань
4. Організація санітарного нагляду за польовим розміщенням військових і цивільних формувань при надзвичайних ситуаціях. Обов'язки посадових осіб формувань по забезпеченню належних гігієнічних умов розміщення особового складу у польових житлах різного типу.
5. Вимоги до вибору ділянки для польового розміщення військових і цивільних формувань з метою польових навчань і при ліквідації наслідків катастроф чи інших надзвичайних ситуаціях.
6. Гігієнічні вимоги до санітарного благоустрою польового табору, біваку: водопостачання, видалення і знезараження нечистот, покидьок, лазнево-пральне забезпечення та інші.
7. Види польового житла (табельних та імпровізованих), гігієнічні вимоги до їх обладнання та експлуатації при надзвичайних ситуаціях.
8. Гігієнічна характеристика табірних наметів, каркасно-надувних, збірно-розбірних, контейнерних та іншого польового житла, несприятливі фактори проживання в них та їх профілактика.
9. Санітарно-гігієнічні особливості розміщення військових, цивільних формувань і потерпілого населення у підземних спорудах – землянках, бліндажах, сховищах.

10. Закриті фортифікаційні споруди (сховища), елементи планування, нормативи площі, кубатури, ГДК діоксиду вуглецю, санітарний благоустрій. Повітрозабезпечення сховищ, фільтровентиляційні агрегати.
11. Методи і засоби медичного контролю за розміщенням військових та цивільних формувань у польових умовах, в оборонних і захисних спорудах.
12. Організація і санітарно-гігієнічне забезпечення водопостачання військових, цивільних формувань та потерпілого населення в польових умовах.
13. Норми водопостачання військ в залежності від кліматичних умов і обставин.
14. Вибір джерел водопостачання, оцінка якості води в них, особливості вимог до якості води в надзвичайних ситуаціях та в польових умовах.
15. Санітарні вимоги до розгортання пунктів польового водопостачання, пунктів водорозбору.
16. Табельні військові та імпровізовані технічні засоби очистки води – ТВФ-200, МАФС-3, ВФС-2,5, ВФС-10, ПОУ-4, ОПС-2, їх призначення, гігієнічна характеристика.
17. Методи покращення якості питної води у польових умовах, їх характеристика. Методи і табельні засоби очистки, знезараження, опріснення, дезактивація води в умовах надзвичайних ситуацій.
18. Обов'язки медичної служби по організації та контролю за водопостачанням формувань і потерпілого населення.
19. Організація і санітарно-гігієнічне забезпечення харчування військових, цивільних формувань та потерпілого населення при надзвичайних ситуаціях.
20. Методи і засоби медичного контролю за повноцінністю і безпечністю харчування військових, цивільних формувань та потерпілого населення в умовах надзвичайних ситуацій.
21. Військові пайки, бойові раціони харчування, універсальні польові раціони, мінімальні пайки, раціони виживання.
22. Батальйонні пункти харчування, типи польових кухонь, інших засобів.
23. Табельні засоби (лабораторні комплекти та прилади), призначені для проведення медичної експертизи продовольства при стихійних лихах і катастрофах.
24. Харчування в умовах зараження місцевості та об'єктів СДОР, РР, бактерійними засобами в умовах застосування зброї масового ураження.
25. Харчові концентрати, сухі пайки, раціони виживання як засоби харчування особового складу формувань в гострий період катастроф, бойових дій, інших надзвичайних ситуацій.
26. Обов'язки медичної служби, методи і засоби гігієнічного контролю за повноцінністю та безпечністю харчування особового складу формувань і потерпілого населення в польових умовах при надзвичайних ситуаціях, в умовах бойових дій.
27. Методи оцінки харчового статусу військовослужбовця (соматоскопічні, соматометричні, фізіометричні, біохімічні, клінічні та інші).
28. Порушення здоров'я військовослужбовців, захворювання, пов'язані з кількісною та якісною неадекватністю добового раціону, з порушенням режиму харчування, з невідповідністю якості продуктів і блюд ферментним можливостям травної системи (поняття ензиматичної констеляції).

29. Інфекційні захворювання військовослужбовців з аліментарним механізмом передачі, гельмінтози, харчові отруєння, методи їх розслідування і профілактика у польових умовах при надзвичайних ситуаціях та під час війни.
30. Джерела, фактори та механізми, що визначають зараження продуктів отруйними, радіоактивними речовинами і бактерійними засобами.
31. Підрозділи медичної служби формувань, в обов'язки яких входить проведення медичної експертизи продовольства.
32. Табельні засоби (лабораторні комплекти та прилади), призначені для проведення медичної експертизи продовольства у польових умовах.
33. Методи та засоби медичного контролю за умовами праці в спеціальних родах військ.
34. Гігієна праці в артилерійських, ракетних, бронетанкових, інженерних військах. Особливості умов служби, їх впливу на організм людини, заходи захисту.
35. Гігієна праці в радіотехнічних військах, при обслуговуванні радіолокаторних станцій. Специфічні та неспецифічні фактори, їх вплив на організм. Методи і засоби профілактики та контролю.
36. Гігієнічні особливості використання індивідуальних засобів захисту при обслуговуванні об'єктів озброєння і військової техніки.
37. Шкідливі та небезпечні чинники, які діють на ліквідаторів катастроф та інших надзвичайних ситуацій природного походження (землетруси, повені, бурі, зсуви та інші) техногенного походження на хімічних, нафтоперегонних і подібних підприємствах.
38. Психоемоційне напруження та стрес, які розвиваються у ліквідаторів катастроф та інших надзвичайних ситуацій, методи і засоби їх профілактики та лікування. Профілактичне значення слова, команди, використання допінгів, психотропних препаратів з метою подолання стресів, психоемоційних реакцій у ліквідаторів наслідків катастроф, потерпілого населення.
39. Особливості режиму і умов праці, її важкості, інтенсивності, тривалості та напруженості при ліквідації наслідків катастроф та інших надзвичайних ситуацій, методи їх виявлення і оцінки в умовах катастроф.
40. Санітарно-гігієнічні заходи при пересуванні військових формувань при низьких та високих температурах. Гігієна маршу, механізованих перевезень військ.
41. Санітарно-гігієнічні заходи по збору та знешкодженню нечистот і покидьок при надзвичайних ситуаціях.
42. Лазнево-пральне обслуговування військових, цивільних формувань і потерпілого населення в надзвичайних ситуаціях. Лазнево-пральні поїзди, дезинфекційно-душові автомобілі ДДА-66, польові лазні.
43. Санітарні правила очистки територій катастроф, місць тимчасового розміщення військових, цивільних формувань та потерпілого населення.
44. Правила поховання загиблих під час катастроф і у бойових діях. Вимоги до обладнання братських могил. Особливості поховань при епідеміях.
45. Визначення та класифікація надзвичайних ситуацій. Міжнародні та національні формування по ліквідації наслідків катастроф.
46. Мета організації та проведення санітарно-гігієнічних заходів у військових формувань, відповідальні особи.

47. Роль і місце санітарного нагляду у загальній системі медичного забезпечення військ, формувань ліквідаторів наслідків НС та потерпілого населення.
48. Структура системи гігієнічного забезпечення військових і цивільних формувань та характеристика складових частин.
49. Структура медичних заходів у системі гігієнічного забезпечення військових і цивільних формувань та характеристика складових.
50. Види діяльності медичної служби по гігієнічному забезпеченню військ у мирний час.
51. Види діяльності медичної служби по гігієнічному забезпеченню військ у воєнний час.
52. Сили та засоби гігієнічного забезпечення військових і цивільних формувань.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю

Модуль 1. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях

1. Огляд місця події в небойових умовах, забезпечення особистої безпеки, визначення кількості постраждалих і ймовірні причини їх ураження.
2. Поняття про правовий аспект надання домедичної допомоги.
3. Контакт з постраждалими, первинний огляд за алгоритмом CABCDE.
4. Визначити обсяг надання домедичної допомоги у бойових і небойових умовах.
5. Вміти визначити рівень свідомості у постраждалого за шкалою AVPU.
6. Знати засоби індивідуального медичного оснащення та особистої безпеки військовослужбовця.
7. Вміти заповнювати карту пораненого.
8. Вміти визначати причини й ознаки зовнішньої кровотечі.
9. Вміти використовувати техніку зупинки зовнішньої кровотечі: тиск на рану, тампонування рани, пов'язка що тисне, піднімання кінців.
10. Знати кровоспинні засоби на марлевій основі, техніку застосування.
11. Вміти використовувати техніку зупинки кровотечі шляхом пере тискання артерії на відстані.
12. Знати показання і техніку накладання різних видів джгутів та імпровізованих закруток.
13. Вміти використовувати хімічні кровоспинні засоби.
14. Вміти визначати ознаки внутрішньої кровотечі.
15. Знати поняття про колапс і шок, розпізнавання і надання домедичної допомоги.
16. Вміти зупинити кровотечу з ран кінцівок.
17. Вміти зупинити кровотечу з носа, рота, вуха.
18. Вміти зупинити кровотечу при травматичній ампутації кінцівок.
19. Володіти технікою накладання джгута САТ (турнікет), ізраїльського компресійного бандажа.
20. Вміти використовувати техніку забезпечення прохідності дихальних шляхів.
21. Вміти видалити стороннє тіло з дихальних шляхів дорослих, дітей, вагітних жінок, немовлят.
22. Вміти користуватись пристроями для штучної вентиляції легень.
23. Проводити техніку штучної вентиляції легень (рот до рота, рот до носа, рот до лицевої маски, мішком АМБУ).
24. Вміти перевести пораненого (постраждалого) у стабільне положення.

25. Вміти надати домедичну допомогу при гострих порушеннях дихальних шляхів (пневмоторакс).
26. Вміти вводити носо-, ротоглоткові повітроводи (техніка вибору вірного розміру).
27. Вміти накладати пов'язку при пораненнях черепа, ока, вуха.
28. Вміти накладати пов'язку при пораненнях щелепи.
29. Володіти технікою накладання пов'язок при проникаючих пораненнях живота.
30. Вміти зафіксувати стороннє тіло в рані.
31. Вміти проводити транспортну іммобілізацію при пошкодженні верхньої кінцівки підручними і табельними засобами.
32. Вміти проводити транспортну іммобілізацію при пошкодженні нижньої кінцівки підручними і табельними засобами.
33. Володіти технікою іммобілізації шийного відділу хребта.
34. Вміти проводити транспортну іммобілізацію при пошкодженнях тазу.
35. Вміти накладати тиснучу циркулярну пов'язку на грудну клітку.
36. Вміти надати домедичну допомогу при опіках, відмороженнях в бойових і небойових умовах.
37. Вміти визначити площу опіків.
38. Вміти надати домедичну допомогу при ураженні електричним струмом, блискавкою, при утопленні.
39. Надати домедичну допомогу при зомлінні, комі невідомої етіології, судомах.
40. Надати домедичну допомогу при укусах комах, собак, отруйних змій. Вміти використовувати засоби індивідуального медичного захисту при радіаційних та хімічних ураженнях.
41. Вміти класифікувати постраждалих за сортувальними категоріями та кольоровими позначеннями.
42. Вміти заповнювати картку медичного сортування.
43. Вміти працювати в травм команді при наданні домедичної допомоги.
44. Вміти підготувати пораненого до евакуації різними методами.
45. Вміти визначити розлади бойових (небойових) шоків реакцій.

Модуль 2. Основи організації медичного забезпечення населення і військ

1. Вміти проводити оповіщення та інформування при різних видах надзвичайних ситуацій.
2. Вміти надати характеристику осередків радіаційного, хімічного, біологічного ураження за допомогою прогнозування та використання розрахункових таблиць, лінійки цивільного захисту.
3. Знати і мати навички по користуванню приладами радіаційної розвідки.
4. Знати і мати навички по користуванню приладами хімічної розвідки.
5. Вміти користуватись дозиметричними приладами.
6. Вміти визначати час перебування в засобах захисту органів дихання в залежності від умов зовнішнього середовища .
7. Вміти користуватися засобами захисту шкіри (табельні , не табельні).
8. Підбір розміру протигазу , його використання.
9. Вміти пристосовувати приміщення як захист споруд.

10. Вміти надягати шалом для поранених в голову (Ш.Р) постраждалим для захисту органів дихання.
11. Вміти класифікувати поранених за сортувальними категоріями та кольоровими показниками .
12. Вміти заповнювати первинну медичну документацію на поранених.

Модуль 3. Загальні питання військової епідеміології. Організація та особливості профілактичних заходів, протибактеріологічного та протиепідемічного забезпечення ЗС України.

1. Оцінка кількісних проявів епідемічного процесу: спорадична, епідемічна (спалах, епідемія) та пандемічна захворюваність.
2. Проведення епідеміологічного обстеження осередків інфекційних хвороб.
3. Збір епідеміологічного анамнезу.
4. Дезінфекція, передстерилізаційне очищення, стерилізація медичного інструментарію.
5. Постановка азопірамової і фенолфталеїнової проб
6. Визначення індикації забруднення медичного інструментарію
7. Призначення засобів термінової профілактики правця і сказу.
8. Надання невідкладної допомоги при виникненні ускладнень на щеплення.
9. Подання інформації про випадок побічної дії після застосування імунобіологічних препаратів.
10. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку черевного тифу.
11. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку паратифу.
12. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку шигельозу.
13. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку гепатиту А.
14. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку дифтерії.
15. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку менінгококової інфекції.
16. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку скарлатини.
17. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку вітряної віспи.
18. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку кору.
19. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку краснухи.
20. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку епідемічного паротиту.
21. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку кашлюку.
22. Скласти план протиепідемічних заходів в осередку гепатитів В і С, ВІЛ-інфекції

Модуль 4 «Військово-польова терапія»

- 1.Методика сортування уражених на етапах медичної евакуації;
- 2.Методика сортування уражених радіаційним випромінюванням на етапах медичної евакуації;
- 3.Скласти лікувальну програму при розвитку різних видів гострої променевої хвороби та при хронічній променевої хвороби;
- 4.Інтерпретація клінічних аналізів крові і сечі
- 5.Інтерпретація біохімічних показників крові, показників мієлограми;
- 6.Інтерпретація даних рентгенологічного дослідження травмованих кінцівок.
- 7.Визначення площі ураження і важкості стану пацієнта з опіками;

- 8.Методика надання допомоги при ураженні отруйними речовинами різної дії;
- 9.Розрахувати об'єм і склад інфузійної терапії для пацієнтів в стані опікового шоку;
- 10.Диференційна діагностика уражень отруйними речовинами (хлорвмісними, фторвмісними, чадним газом, аміаком, ціанідами та ін.).
- 11.Методика надання допомоги при шоках;
- 12.Принципи серцево-легеневої реанімації.

Модуль 5. «Військово-польова хірургія».

- 1.Складання індивідуальної діагностичної програми обстеження поранених та постраждалих.
- 2.Інтерпретація результатів лабораторних та інструментальних методів досліджень.
- 3.Проведення диференційної діагностики різних видів поранень.
- 4.Невідкладна медична допомога при різних видах поранень на етапах медичної евакуації.
- 5.Проведення первинної хірургічної обробки ран.
- 6.Проведення первинної хірургічної обробки опіків та відморожень.
- 7.Проведення пункції та дренивання плевральної порожнини при гемо- та пневмотораксі.
- 8.Декомпресія плевральної порожнини при напруженому пневмотораксі.
- 9.Проведення новокаїнової блокади при переломах ребер.
- 10.Фіксація грудної стінки при флотуючих переломах ребер.
- 11.Надання медичної допомоги при невідкладних станах.
- 12.Проведення лапароцентезу.
- 13.Тимчасова зупинка зовнішньої кровотечі, накладання джгута.
- 14.Визначення показань до оперативного втручання.
- 15.Проведення первинної та вторинної профілактики інфекційних ускладнень.
- 16.Накладення тиснучої та оклюзійної пов'язок, проведення перев'язок.

Модуль 6. «Військова гігієна»

Виконувати санітарне обстеження території розміщення, приміщень та служб різного призначення, вимірювати параметри мікроклімату, хімічних забруднень повітря у таких приміщеннях.

2. Оцінювати харчування особового складу формувань різними методами: розрахунковими, за розкладкою продуктів (меню-розкладка); шляхом вивчення набору продуктів у добовому раціоні, умов їх зберігання, кулінарної обробки, реалізації; контрольно-ваговим методом (зважування продуктів при завантаженні у казан, готових порцій і блюд); шляхом вивчення харчового статусу організму особового складу формувань (за соматоскопічними, соматометричними, фізіометричними, біохімічними, клінічними показниками); експресним (за допомогою приладів) та лабораторним аналізом продуктів і готової їжі.
3. Організувати і проводити медичний контроль за повноцінністю харчування особового складу формувань (і потерпілого населення) та необхідні профілактичні заходи його забезпечення.

4. Проводити медичні заходи при виникненні аліментарних, інфекційних кишкових захворювань, гельмінтозів, харчових отруєнь, уражень через їжу сильнодіючими отруйними (СДОР), радіоактивними речовинами, розслідувати причини їх виникнення, проводити профілактику.
5. Виконати санітарне обстеження продовольчого об'єкта.
6. Відібрати проби продуктів для експресного і лабораторного аналізу, провести індикацію продовольства на зараження отруйними, радіоактивними речовинами за допомогою приладів ПХР-МВ та ДП-5В і за загальними (органолептичними, санітарно-хімічними) показниками якості і псування продуктів;
7. Скласти експертний висновок за результатами медичної експертизи продукту.
8. Виконати санітарне обстеження джерел водопостачання.
9. Визначити дебіт джерел водопостачання.
10. Відібрати пробу води для аналізу.
11. Визначити органолептичні, санітарно-хімічні показники якості води та її забруднення.
12. Скласти висновки та рекомендації за результатами санітарного обстеження та аналізу води.
13. Визначати активність препаратів для хлорування води, визначати дозу хлору для знезараження води за хлорпотребою.
14. Знезаражувати воду методом гіперхлорування; дехлорувати воду фізичними та хімічними методами (фільтрація через адсорбенти, тіосульфатом натрію).
15. Оцінити ефективність очищення, знезараження, опріснення води.
16. Виявляти шкідливі та небезпечні фактори, які виникають при різних видах надзвичайних ситуацій і можуть впливати на стан здоров'я та працездатність учасників ліквідації їх наслідків.
17. Виявляти клінічні, психофізіологічні ознаки зниження працездатності, порушень здоров'я учасників ліквідації наслідків катастроф.
18. Навчати особовий склад методам та засобам збереження здоров'я і працездатності при ліквідації наслідків катастроф та інших лихоліть, використанням індивідуальних засобів захисту (респіраторів, протигазів, спецодягу), допінгів, психотропних препаратів тощо.
19. Володіти доступними і доцільними в умовах катастроф методами і засобами медичного контролю за важкістю, напруженістю праці, психофізіологічним, фізичним станом ліквідаторів наслідків катастроф та потерпілого населення.
20. Виявляти шкідливі та небезпечні фактори в окремих спеціальних родах військ, ознаки їх негативного впливу на здоров'я і працездатність військовослужбовців.
21. Організувати вивчення правил техніки безпеки особовим складом окремих родів військ щодо збереження здоров'я і високої працездатності особового складу та використання індивідуальних засобів захисту тіла, органів дихання, сенсорних органів.
22. Володіти методами і засобами (приладами) медичного контролю за умовами праці військовослужбовців при обслуговуванні об'єктів озброєння і військової техніки.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю знань є підсумковий модульний контроль.

Система поточного та підсумкового контролю

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності студентів включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок студентів.

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю.

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях відповідно поточної теми та СРС. Засвоєння кожної теми контролюється на заняттях шляхом усного та/чи письмового опитування, тестування, вирішення ситуаційних задач, виконання практичної роботи (початковий контроль - як рівень готовності до занять та кінцевий - рівень знань та умінь).

Викладач оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням критеріїв оцінювання для дисципліни, розроблених з урахуванням узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття).

Критерії оцінювання знань студентів:

– **«відмінно»** – студент володіє не менше ніж 90% знань з теми як під час опитування, так і тестового контролю. Добре орієнтується в предметній термінології. Чітко формулює відповіді на поставлені запитання. Практична робота та/або розв'язання ситуаційних задач виконуються в повному обсязі.

– **«добре»** – студент володіє знаннями обсягом не менше ніж 75 – 89%, допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на запитання. Під час виконання тестових завдань відповідає на 75% питань. Практична робота та/або розв'язання ситуаційних задач виконуються в повному обсязі, допускаються незначні помилки.

– **«задовільно»** – студент володіє знаннями за темою обсягом не менше 60 – 74%, під час тестування відповідає не менш ніж на 60% запитань. Відповіді недостатньо точні, навідні запитання їх не відкореговують. Не в повному обсязі виконано практичну роботу та/або розв'язано ситуаційні задачі.

– **«незадовільно»** – студент не засвоїв необхідний мінімум знань з теми заняття та тестування в межах 59%. Нездатний відповідати на навідні запитання, оперує неточними формулюваннями. Завдання тестового контролю виконані менш ніж на 59%. Практичними навичками не володіє, ситуаційні задачі не розв'язує.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.

Наявність оцінки «2» за поточну успішність не позбавляє студента права допуску до підсумкового модульного контролю з допустимою мінімальною кількістю балів за поточну успішність, яка становить 72 бали.

Студент не має право перескладати поточні оцінки «2», якщо він має мінімальну суму балів для допуску до контрольних заходів. Поточні оцінки «3» або «4» не перескладаються.

Кількість перескладань поточної «2» обмежена двома спробами.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) проводиться лише після останнього практичного заняття. Конвертація проводиться за таким алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до цього модулю (з точністю до сотих балу);

б) багатобальна сумарна оцінка поточної успішності за модуль отримується шляхом конвертації середнього балу згідно «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті» та «Положення про організацію і методику оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departament-npr/normativni-dokumenti>).

Підсумковий модульний контроль.

До підсумкового модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які не мають невідпрацьованих пропущених аудиторних занять, набрали мінімальну кількість балів не меншу за 72 (що відповідає середньому балу 3,0 за поточну успішність).

Складання ПМК проводиться відкрито і гласно.

Питання та ситуаційні задачі, які виносяться на ПМК, сформульовані таким чином, щоб еталонна відповідь здобувача вищої освіти на кожне орієнтовно тривала 3-5 хвилин. Питання охоплюють найбільш значущі розділи робочої навчальної програми, які в достатній мірі висвітлені в літературних джерелах, рекомендованих як основні (базові) при вивченні дисципліни. З питань сформовані екзаменаційні білети ПМК, які затверджені на засіданні кафедри. Кожен білет складається з 2 теоретичних питань та ситуаційної задачі. На ПМК виносяться також питання з тем, які визначені на самостійне вивчення в межах модуля.

За кожну вірну та повну відповідь на теоретичне питання нараховується 25 балів, за відповідь ситуаційної задачі нараховується 30 балів (сумарно 80 балів).

Оцінювання індивідуальних завдань здобувача освіти

Бали за індивідуальні завдання нараховуються лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 10-12 балів. Вони додаються до суми балів, набраних здобувачем освіти на заняттях під час поточної навчальної діяльності. В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.

За підсумком складання ПМК здобувачу освіти виставляється сумарна оцінка від 0 до 80 балів, конвертація балів у традиційну оцінку не проводиться. За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. Правил внутрішнього розпорядку) під час складання ПМК, отримані результати анулюються, студенту за відповідь виставляється оцінка «незадовільно» (0 балів).

У разі незгоди здобувача вищої освіти з оцінкою, отриманою за ПМК, здобувач вищої освіти має право подати апеляцію (у відповідності до «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти»).

Здобувачі вищої освіти, які під час вивчення дисципліни мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0, звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до *таблиці 1*, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Студент має право на перескладання ПМК не більше 2-х разів.

Оцінка з дисципліни виставляється за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на основі середньої кількості балів, отриманих за модулі навчальної дисципліни «Підготовка офіцерів запасу, галузь знань «Охорона здоров'я». Спеціальність «Педіатрія».

Переведення середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою з дисципліни, у традиційну оцінку за 4-бальною шкалою

Середня кількість балів за дисципліну	Традиційна оцінка за 4-бальною шкалою
122 – 139,99	3
140 – 179,99	4
180 – 200	5

Оцінка з дисципліни не виводиться (не конвертується) з оцінки ЄКТС.

Методи навчання

- **вербальні** (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж, консультації, доповідь, обговорення, дебати, конференція);
- **наочні** (дані лабораторно-інструментальних методів діагностики, карти епідеміологічного обстеження, спостереження, ілюстрація, мультимедійні презентації, демонстрація відеофільмів та трансляцій з операційної);
- **практичні** (аналіз карт епідеміологічного обстеження, описання та інтерпретація даних лабораторно-інструментальних методів діагностики, виконання практичних, розрахункових робіт, шляхом клінічного обстеження хворого трактувати та описувати зміни в органах і системах при різних патологічних станах, тематичні дискусії; мозковий штурм; круглий стіл; імітаційні завдання; проблемний виклад; ділові ігри, симуляційне навчання, тренінгове навчання, метод моделювання конкретних ситуацій, рольові ігри).

Форми та методи оцінювання:

- усний контроль;
- письмовий контроль;
- тестовий контроль;
- програмований контроль;
- практична перевірка;
- самоконтроль;
- самооцінка.

Попередній (початковий) контроль здійснюється на першому практичному занятті шляхом використання тестового контролю базисної підготовки здобувачів освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, на яких проводиться оцінка знань теоретичного та практичного матеріалу у формі:

- індивідуального усного опитування за теоретичними питаннями, які включені до методичних розробок з відповідних тем;
- тестових завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- посистемного клінічного огляду хворого;
- оформлення протоколів практичних занять (обґрунтування діагнозів та призначення плану обстеження та лікування)
- написання та захисту клінічної історії хвороби.

Підсумковий контроль слугує для перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни;
2. Силабус;
3. Список рекомендованої літератури;
4. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти:
 - тести різних рівнів складності;
 - ситуаційні задачі;
 - презентації;
6. Алгоритми відпрацювання практичних навичок.

Рекомендована література

Базова:

1. Домедична допомога, підтримка життєдіяльності потерпілого при зупинці дихання і кровообігу: навч. посіб. / Гордієнко Л.П., Шепітько К.В., Рожнов В.Г., Полив'яна О.А. - Полтава, 2022 - 144 с.
2. Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій: підручник / М.А. Андрейчин, О.Д. Крушельницький, В.С. Копча, І.В. Огороднійчук; за ред. М.А. Андрейчина. – Тернопіль: ТДМУ, 2015. – 320 с.
3. Воєнно-польова терапія: підручник [за ред. Г.В. Осьодло]. – видання друге, відкореговане та доповнене.- К. : СПД Чалчинська Н.В. 2022. – 646 с.
4. Воєнно-польова хірургія [Текст]: [практ. і навч. посіб.] / [Я. Л. Заруцький, В. Я. Білий, В. М. Денисенко та ін.]; за ред. Я. Л. Заруцького, В. Я. Білого; М-во оборони України, М-во охорони здоров'я України. - Київ: Фенікс, 2018. - 544, с.: іл.
5. Гігієна та екологія: Підручник / [В.Г. Бардов, С.Т. Омельчук, Н.В. Мережкіна та ін.]; за редакцією В.Г. Бардова. – Вінниця: Нова Книга, 2020. - 472 с.

Допоміжна:

1. Управління повсякденною діяльністю медичної служби: Підруч. для слухачів Укр. військово-мед. акад. / М.І. Бадюк, В.В. Солярик, Т.А. Бібік, М.В. Матвійчук, О.О.Ляшенко // За ред. М.І. Бадюка. - Вид. 2-ге, перероб. і допов. - Київ: Чалчинська Н.В., 2020. - 507 с.
2. Екстрена медична допомога військовослужбовцям на догоспітальному етапі в умовах збройних конфліктів: Навчальний посібник / Бадюк М.І., Ковида Д.В., Микита О.О. Козачок В.Ю., Середа І.К., Швець А.В. // За редакцією професора Бадюка М.І. - К.: СПД. Чалчинська Н.В., 2018. - 212 с.
3. Інфекційні хвороби: Підручник / Нікітін Є.В., Андрейчин М.А., Сервецький К.Л., Качор В.О., Головченко А.М., Усиченко Є.М.// за ред.: Є.В. Нікітіна, М.А. Андрейчина. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2014.- 364 с.
4. Полімеразна ланцюгова реакція в лабораторній діагностиці інфекційних хвороб. Навчально-методичний посібник / за ред. І.В.Дзюблик, Н.Г.Горovenko – Київ, 2015. - 219 с.
5. Бебешко В. Г., Прістер Б. С., Омелянець М. І. Радіо-біофізичні та медико-біохімічні наслідки Чорнобильської катастрофи: шляхи пізнання та подолання: практичний посібник [для сімейного лікаря]. – Ужгород: ТДВ «Патент», 2017. – 504 с.
6. Втрата свідомості: Методичні рекомендації / [Коваль М.М., Осьодло В.В., Ткачов В.В.]. – К.: 2018. – 45 с.
7. Загальна хірургія : базовий підручник [для студентів вищих навч. закладів – мед. ун-тів, ін-тів й акад.] / за ред. С. Д. Хіміча, М. Д. Желіби ; С. Д. Хіміч, М. Д. Желіба, І. Д. Герич [та ін.]. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ : Медицина, 2018. – 607 с.
8. Досвід організації санітарно-гігієнічного та протиепідемічного забезпечення військ (сил) під час проведення антитерористичної операції (операції об'єднаних сил)/монографія/ Сердюк А., Хоменко І.П., Лурін І.А., Базика Д.А. та ін./за ред. Цимбалюка В.І.- Софія-А, 2019.- 280 с.
9. Доктрина медичного забезпечення Збройних Сил України / під. ред. В. Б. Андронатія, Ю. Ф. Клівенка. - Київ : УВМА. НДІ ПВМ, 2014. - 25 с.

Інформаційні ресурси:

1. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях» // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/733-2017-%D0%BF#Text>
2. Закон України „Про правовий режим надзвичайного стану“, 2000 (1, 4-9,13, 16, 27-29). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>
3. Кодекс цивільного захисту України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
4. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 р. № 5081VІ. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t125081?an=150>
5. Закон України “Про Збройні Сили України”. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>

6. Закон України “Про військовий обов’язок і військову службу”. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
7. Centers for Disease Control and Prevention (Центр з контролю та профілактики захворювань, США): <http://www.cdc.gov/>
8. Вебінар на тему: «Crush Syndrome in the Field» за програмою Регіональної Базової лікарні Південно-Західного Онтаріо, режим доступу <https://www.youtube.com/watch?v=tfDhQbv0ojc>
9. Психологія посттравматичного стресового розладу (ПТСР) [TED-Ed], режим доступу <https://www.youtube.com/watch?v=JXsBYJTkSP4>
10. <https://studfile.net/preview/4381295/page:30/>
11. <https://helpiks.org/8-79311.html>
12. <https://studfile.net/preview/4381295/page:30/>

Розробники:

Коваль Тетяна Ігорівна - д.мед.н., професор, завідувач кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією;

Шейко Володимир Дмитрович - д.мед.н., професор, завідувач кафедри хірургії №2;

Катеренчук Іван Петрович - д.мед.н., професор, завідувач кафедри внутрішньої медицини №2;

Гордієнко Людмила Петрівна - к.мед.н., доцент, завідувач кафедри медицини катастроф та військової медицини;

Боднар Вадим Анатолійович - к.мед.н., доцент закладу вищої освіти кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією;

Саргош Оксана Дмитрівна - к.мед.н. доцент закладу вищої освіти, кафедри гігієни та екології;

Пустовойт Ганна Леонідівна - к.мед.н, доцент закладу вищої освіти кафедри внутрішньої медицини №2;

Гуцаленко Ольга Олексіївна - к.мед.н, доцент закладу вищої освіти кафедри внутрішньої медицини №2;

Кока Володимир Миколайович - викладач закладу вищої освіти кафедри медицини катастроф та військової медицини;

Полив’яна Олександра Анатоліївна - викладач закладу вищої освіти кафедри медицини катастроф та військової медицини.